

Attieksme pret korupciju Latvijā

SABIEDRISKĀS DOMAS APTAUJA

2012.gada novembris

SATURS

I. METODOLOĢISKĀ INFORMĀCIJA.

II. GALVENIE SECINĀJUMI.

III. PĒTĪJUMA REZULTĀTI.

1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums.
2. Priekšstati un attieksme pret korupciju.
3. Priekšstati par korupcijas problēmas aktualitātes izmaiņām Latvijā pēdējo 4 gadu laikā.
4. Priekšstati par dažādu pasākumu nepieciešamību korupcijas mazināšanā.
5. Dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas.
6. Attieksme pret kukuļdošanu.
 - 6.1. Gatavība dot kukuli.
 - 6.2. Iemesli, kuru dēļ varētu dot kukuli.
 - 6.3. Barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli.
 - 6.4. Gatavība ziņot par korupcijas gadījumiem.

I. Metodoloģiskā informācija

<u>IZLASE:</u>	Aptaujā pēc stratificētās nejaušības principa tika iekļauti 1001 Latvijas Republikas pastāvīgais iedzīvotājs vecumā no 18 līdz 74 gadiem Stratifikācijas pazīmes: a) ģeogrāfiskā b) nacionālā. Izlase aprēķināta balstoties uz jaunākajiem statistikas datiem par Latvijas Republikas iedzīvotājiem
<u>METODE:</u>	Aptauja tika veikta izmantojot tiešās (personīgās) intervēšanas metodi respondentu dzīves vietās. Respondentu dzīvesvietu atlasē izmantota nejaušā maršruta metode. Respondentu atlase veikta ar Kiša matricas palīdzību.
<u>INTERVĒŠANAS LAIKS:</u>	10.11.2012. - 22.11.2012.

	Respondentu skaits izlasē (%)	Iedzīvotāju statistika (%)
Dzimums		
Vīrieši	46.1%	46.1%
Sievietes	53.9%	53.9%
Vecums		
18-24	15.2%	15.1%
25-39	27.5%	28.1%
40-54	27.6%	28.5%
55-64	16.8%	14.8%
65-74	12.9%	13.5%
Tautība		
Latvieši	59.1%	59.0%
Cittautieši	40.9%	41.0%
Reģions		
Rīga	31.9%	31.7%
Vidzeme	24.8%	24.5%
Kurzeme	13.7%	13.4%
Zemgale	15.0%	14.9%
Latgale	14.6%	15.5%

II. Galvenie secinājumi

1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums.

- ❖ Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā kā godīgas (*ļoti + diezgan*) novērtēja sekojošas institūcijas:
 - Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests;
 - Radio;
 - Baznīca;
 - TV;
 - Valsts kontrole;
 - Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra;
 - Valsts izglītības institūcijas.

- ❖ **Kritiski (*ļoti + diezgan negodīgas*) visbiežāk (vairāk nekā 30% gadījumu) tika vērtētas sekojošas institūcijas:**
 - **Saeima (44,4% respondentu raksturoja kā ļoti vai diezgan negodīgu, runājot par korupciju);**
 - **Latvijas valdība (Ministru kabinets) (41%);**
 - **Ceļu policija (35,5%);**
 - **Tiesas (34,1%);**
 - **Pašvaldību deputāti (34%);**
 - **Latvenergo (32,2%);**
 - **Privatizācijas aģentūra (31%);**
 - **Valsts un pašvaldības slimnīcas un poliklīnikas (30,8%).**
- ❖ **2007.g. un 2012.g. pētījumu rezultātu salīdzinājums uzrāda pozitīvas tendences – gandrīz visas institūcijas, runājot par korupciju, šogad vērtētas pozitīvāk. Pētījuma rezultāti ļauj apgalvot, ka pieaug sabiedrības uzticēšanās dažādām valsts un sabiedriskajām institūcijām.**
- ❖ **Izņēmumi ir banku un apdrošināšanas kontroles institūcijas (Latvijas Banka un Finanšu un kapitāla tirgus komisija), kā arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, kurām šogad vērojams vidējā vērtējuma kritums.**

- ❖ **Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju kā ļoti vai diezgan godīgu raksturoja 42,1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Pretēju viedokli pārstāvēja 16,1% respondentu.**
- ❖ **Kaut gan Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam vērojams vidējā novērtējuma kritums, tomēr būtiski ir norādīt, ka kopumā vērtējums ir pozitīvs un KNAB ierindojās pozitīvāk vērtēto institūciju vidū (16.vieta 36 institūciju vidū).**
- ❖ **Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, neatklāj ievērojamas viedokļu atšķirības. Salīdzinoši biežāk KNAB pozitīvi vērtēja aptaujas dalībnieki vecumā no 35 līdz 54 gadiem, latvieši un respondenti ar augstāko izglītību.**

2. Priekšstati un attieksme pret korupciju.

- ❖ **Līdzīgi kā iepriekšējos pētījumos, respondentiem tika nolasīti dažādi apgalvojumi par korupciju. Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju piekrita sekojošiem apgalvojumiem:**
 - ✓ ***Tikai apkarojot augstākā līmeņa korupciju, izzudīs zemākā (kopumā piekrita 61,7% respondentu);***
 - ✓ ***Pašreizējā valsts birokrātijas sistēma spiež dot kukuļus (58,9%);***
 - ✓ ***Korupcija ir negodīgs paņēmieni, bet dažkārt neizbēgams (57,2%).***

- ❖ Lielākā daļa pētījuma dalībnieku nepiekrīta sekojošiem apgalvojumiem:
 - ✓ *Kukuļus dot/ņemt ir morāli attaisnojami, jo visi tā dara (kopumā nepiekrīta 77,7% respondentu);*
 - ✓ *Korupcija ir vienīgā izeja biznesa pastāvēšanai (63,6%);*
 - ✓ *Valsts pārvaldei manās acīs nav cieņas, tāpēc kukuļdošana ir attaisnojama (61%);*
 - ✓ *Korupcija ir attaisnojama gadījumos, ja citādi nevar atrisināt likumīgu jautājumu (60,9%);*
 - ✓ *Man nav iebildumu pret to, ka valsts tiek krāpta, jo tā man tāpat neko nedod (maksā mazu pensiju, algu, pabalstu) (53,6%).*
- ❖ 2012.g. rezultāti ir kopumā līdzīgi 2007.g. iegūtajiem. Būtiski ir norādīt, ka šogad ievērojami mazāk bija tādu aptaujāto, kuriem nebija konkrēts viedoklis par apgalvojumiem. Rezultātā, šogad lielāks ir gan to respondentu skaits, kas apgalvojumiem piekrīta, gan arī to, kuri apgalvojumiem nepiekrīta.
- ❖ Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka koruptīvas darbības nedaudz biežāk attaisnoja respondenti vecumā virs 35 gadiem, ar zemāku izglītības līmeni, finansiāli mazāk nodrošinātā sabiedrības daļa, kā arī lauku teritorijās dzīvojošie.

3. Priekšstati par korupcijas problēmas aktualitātes izmaiņām Latvijā pēdējo 4 gadu laikā.

- ❖ Pētījuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāju skatījumā Latvijā aktuālāka ir korupcija augstākajā līmenī. Gandrīz katrs trešais (32,2%) aptaujas dalībnieks uzskata, ka problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa korupciju, pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās. Runājot par zemākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 23,6% respondentu.
- ❖ To iedzīvotāju skaits, kas pārstāvēja viedokli, ka korupcija pēdējo 4 gadu laikā ir mazinājusies, bija mazāks par 20%. Runājot par augstākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 16,6% respondentu, runājot par zemākā līmeņa korupciju – 19,5% respondentu.
- ❖ Jāuzsver pozitīvā tendence – iedzīvotāju vidū šogad ievērojami retāk nekā iepriekšējos pētījumos tika pārstāvēts viedoklis, ka korupcijas problēmas pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās, bet biežāk – ka korupcijas problēma ir mazinājusies.
- ❖ Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas viedokļu atšķirības.

4. Priekšstati par dažādu pasākumu nepieciešamību korupcijas mazināšanā.

- ❖ Sabiedrības skatījumā faktiski visi aptaujā piedāvātie risinājumi būtu svarīgi cīņā ar korupciju. Vairāk nekā 70% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju, kā ļoti svarīgus vai svarīgus pasākumus korupcijas samazināšanā, nosauca:
 - *Pastiprināta partiju privāto finansētāju kontrole un ierobežošana;*
 - *Tiesām jāpiespriež bargāki sodi kukuļņēmējiem un kukuļdevējiem;*
 - *Tas, ka sabiedrībai ir pieejama informācija, kam pieder katrs masu informācijas līdzeklis;*
 - *Tautas vēlēta prezidenta amata ieviešana;*
 - *Ētikas kodeksu un saistošu pretkorupcijas programmu iedzīvināšana privātajos uzņēmumos;*
 - *Mainīt Saeimas deputātu ievēlēšanas kārtību (ievēlēt gan pēc deputātu sarakstiem, gan tieši vēlot atsevišķus kandidātus no noteiktiem vēlēšanu apgabaliem).*
- ❖ Pētījuma rezultātu analīze atklāj tendenci – jo gados vecāki ir respondenti, jo biežāk pausts atbalsts valsts pārvaldes un vēlēšanu sistēmas izmaiņām.

5. Dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas.

- ❖ Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas kādus neoficiālus maksājumus, barterdarījumus vai pazīšanos ir izmantojuši 29,9% aptaujātie Latvijas iedzīvotāji.
- ❖ Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka neoficiālas darbības, kārtojot kādas lietas, salīdzinoši biežāk veikuši respondenti vecumā no 35 līdz 44 gadiem, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, kā arī Latgales un Zemgales iedzīvotāji.
- ❖ Detalizētāka rezultātu analīze atklāj, ka pēdējo 2 gadu laikā kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas:
 - ❑ 17,4% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju izmantojuši pazīšanos/ sakarus (draugus, paziņas u.tml.);
 - ❑ 11,5% pētījuma dalībnieku veica neoficiālus maksājumus vai deva dāvanas (summa Ls 5 vai vairāk). Pētījuma rezultātu analīze atklāj, ka kukuli virs 5 Ls, kārtojot kādas lietas, nedaudz biežāk ir devuši respondenti vecumā no 35 līdz 44 gadiem, ar augstāko izglītību, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, kā arī Latgales iedzīvotāji.
 - ❑ 5,4% respondentu veica neoficiālus maksājumus vai deva dāvanas (summa līdz Ls 5);
 - ❑ 2,8% respondentu izmantoja barterdarījumus - apmaiņu pret citu pakalpojumu.

- ❖ **Visbiežāk (vairāk kā 10% gadījumu to respondentu vidū, kas kārtojuši attiecīgo jautājumu) pazīšanās, neoficiāli maksājumi vai barterdarījumi izmantoti kārtojot sekojošus jautājumus:**
 - *Saskarsmē ar Ceļu policiju (CSN pārkāpums, soda nauda, soda punkti) (neoficiālus risinājumus izmantojuši 28,8% respondentu);*
 - *Ārstēšanās poliklīnikā, slimnīcā (28%);*
 - *Jautājumu kārtošana saistībā ar Eiropas Savienības struktūrfondi (finanšu līdzekļiem) (20%);*
 - *Darbā iekārtošanās valsts vai pašvaldību iestādēs (18,8%);*
 - *Lietu kārtošana pašvaldībās (13,6%);*
 - *Nekustamā īpašuma lietu kārtošana (zemes, dzīvokļa, mājas privatizācija, saņemšana, pirkšana/pārdošana u.c.) (12%);*
 - *Atļauju, licenču saņemšana (uzņēmējdarbībai, būvatļauja (t.sk. dzīvokļa pārbūvei) u.tml.) (10,6%).*
- ❖ **Visretāk (mazāk kā 5% gadījumu to respondentu vidū, kas kārtojuši attiecīgo jautājumu) pazīšanās, neoficiāli maksājumi vai barterdarījumi izmantoti kārtojot sekojošus jautājumus:**
 - *Pases apmaiņa vai iegūšana, uzturēšanās atļauju, izsaukumu kārtošana;*
 - *Darījumi muitā (imports, eksports, tranzīts);*
 - *Darbavietas, firmas piedalīšanās iepirkumos, lai iegūtu valsts vai pašvaldības pasūtījumu;*
 - *Jautājumu kārtošana VID (nodokļu administrēšana, deklarāciju iesniegšana, auditi).*

- ❖ 1999.g. – 2012.g. pētījumu rezultātu dinamika ļauj apgalvot, ka neoficiālo maksājumu, barterdarījumu vai pazīņu izmantošana kārtojot kādas lietas, Latvijā ir ievērojami mazinājusies. Gandrīz visās aptaujā iekļautajās situācijās, neoficiāli risinājumi šogad izmantoti mazāk nekā iepriekšējos pētījumos.
- ❖ Vienīgā pozīcija, kur kopš 2007.g. pieaudzis neoficiālu darbību īpatsvars (no 9,7% uz 20%) ir jautājumu kārtošana saistībā ar ES struktūrfondi. Te gan jānorāda, ka respondentu skaits, kuri ir kārtojuši šādus jautājumus, ir salīdzinoši neliels (40).
- ❖ Salīdzinājumā ar 2007.g. pētījuma rezultātiem salīdzinoši lielākais neoficiālu darbību samazinājums, kārtojot lietas, vērojams sekojošās pozīcijās:
 - *Darījumi muitā (imports, eksports, tranzīts) (-26% salīdzinājumā ar 2007.g. rezultātiem);*
 - *Darbavietas, firmas piedalīšanās iepirkumos, lai iegūtu valsts vai pašvaldības pasūtījumu (-26%);*
 - *Atļauju, licenču saņemšana (uzņēmējdarbībai, būvatļauja (t.sk. dzīvokļa pārbūvei) u.tml.) (-17,6%);*
 - *Iekārtošana skolā, bērnudārzā vai iestāšanās augstskolā (-16%);*
 - *Nekustamā īpašuma lietu kārtošana (zemes, dzīvokļa, mājas privatizācija, saņemšana, pirkšana/pārdošana u.c.) (-15,6%);*
 - *Saskarsme ar Valsts policiju (lietu izskatīšana) (-13,9%);*
 - *Jautājumu kārtošana tiesā (-12,8%).*

6. Attieksme pret kukuļdošanu.

- ❖ Kukuļa došanas iespēju kādai valsts amatpersonai pieļāva nedaudz vairāk par trešdaļu (34,7%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Vairāk par pusi (51,1%) pētījuma dalībnieku kukuļa došanas iespēju nepieļāva. Salīdzinājumā ar 2007.g. rezultātiem, nedaudz pieaudzis ir gan to respondentu skaits, kas pieļāva iespēju dot kukuli, gan arī to aptaujas dalībnieku skaits, kuri to noraidīja.
- ❖ Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas atšķirības. Visās grupās iespēju dot kukuli kādai valsts amatpersonai pieļāva 30% - 40% respondentu.
- ❖ Nozīmīgākie iemesli, kāpēc iedzīvotāji varētu izšķirties dot kukuli valsts amatpersonai ir tie paši, kas iepriekšējās aptaujās – pārlicība, ka problēma vispār tiks risināta, tā tiks risināta ātrāk, darbinieki būs pretimnākošāki un tiks panākts pozitīvs risinājums.
- ❖ Nozīmīgākās barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli – tas ir dārgi, morāli nepieņemami, kā arī bailes tikt piekertam kukuļdošanā.
- ❖ Par korupcijas gadījumiem gatavi ziņot, atklāti vai anonīmi, ir gandrīz puse (45,7%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Noraidošu attieksmi pauda nedaudz mazāks (42,1%) aptaujas dalībnieku skaits. Salīdzinājumā ar 2007.g. rezultātiem, nedaudz pieaudzis ir gan to respondentu skaits, kas pieļāva iespēju ziņot par korupciju, gan arī to aptaujas dalībnieku skaits, kuri to noraidīja.
- ❖ Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti atklāj, ka par korupcijas gadījumiem biežāk gatavi būtu ziņot respondenti vecumā līdz 44 gadiem, latvieši, aptaujas dalībnieki ar augstāko izglītību, strādājošie.

7. Vispārēji secinājumi.

- ❖ **2012.g. pētījuma rezultāti liecina par pozitīvām tendencēm korupcijas problemātikā Latvijā. Šo tendenci ilustrē sekojošie rezultāti:**
 - ❑ **Ievērojami samazinājusies neoficiālo maksājumu, barterdarījumu vai paziņu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas;**
 - ❑ **Pieaug sabiedrības uzticēšanās dažādām valsts un sabiedriskajām institūcijām;**
 - ❑ **Retāk tika pārstāvēts viedoklis, ka korupcijas problēmas pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās, bet biežāk – ka korupcijas problēma ir mazinājusies.**
- ❖ **Tomēr vēl aizvien salīdzinoši liela sabiedrības daļa teorētiski pieļauj iespēju dot kukuli, lai veicinātu kādu jautājumu risināšanu sev vēlamā gultnē, kā arī vispārēji attaisno dažādu koruptīvu darbību izmantošanu.**

III. Pētījuma rezultāti.

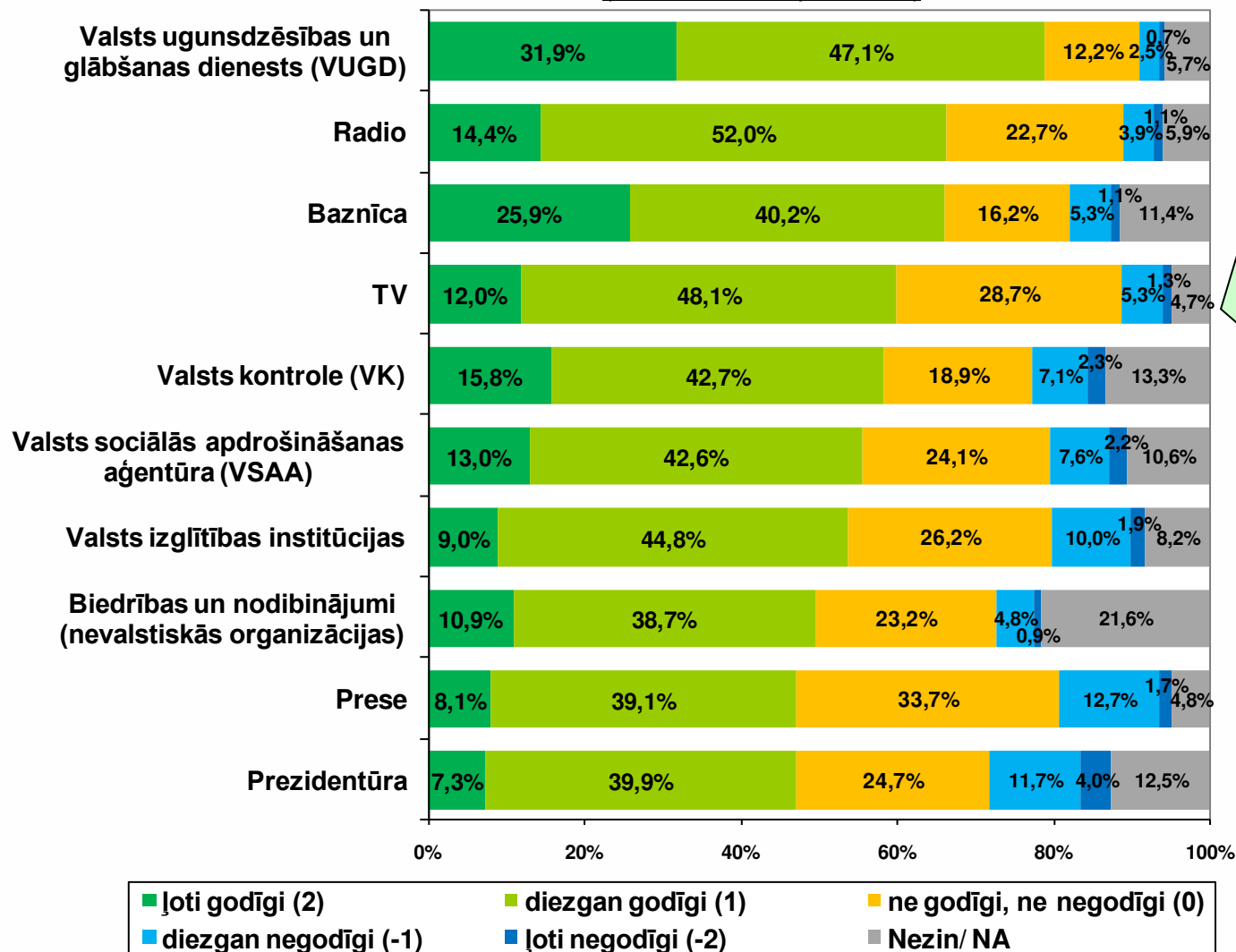
1. Dažādu institūciju godīguma vērtējums.

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

VISBIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (1.-10.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju kopumā kā godīgas (*ļoti + diezgan*) novērtēja sekojošas institūcijas:

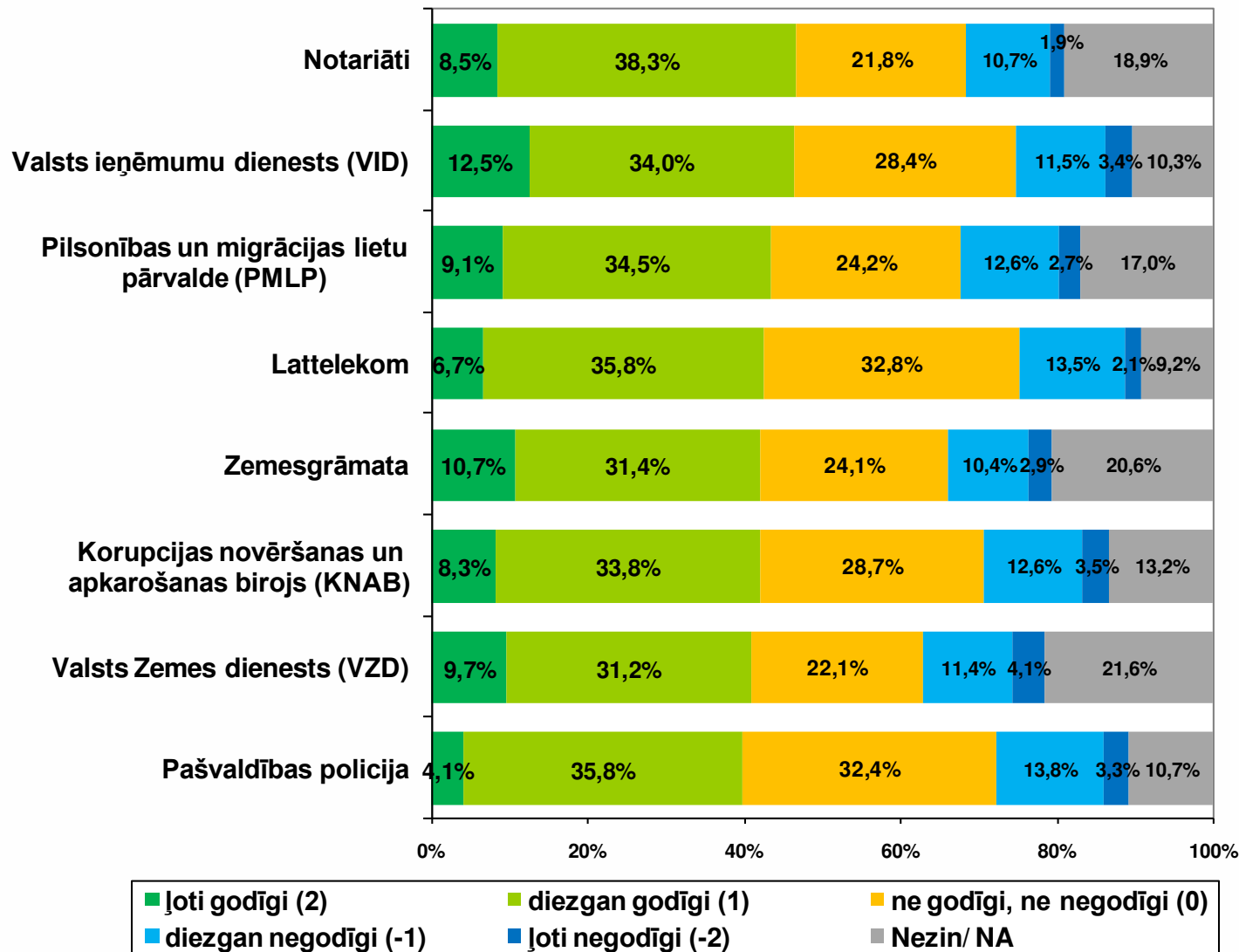
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu;
- Radio;
- Baznīcu;
- TV;
- Valsts kontroli;
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru;
- Valsts izglītības institūcijas.

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

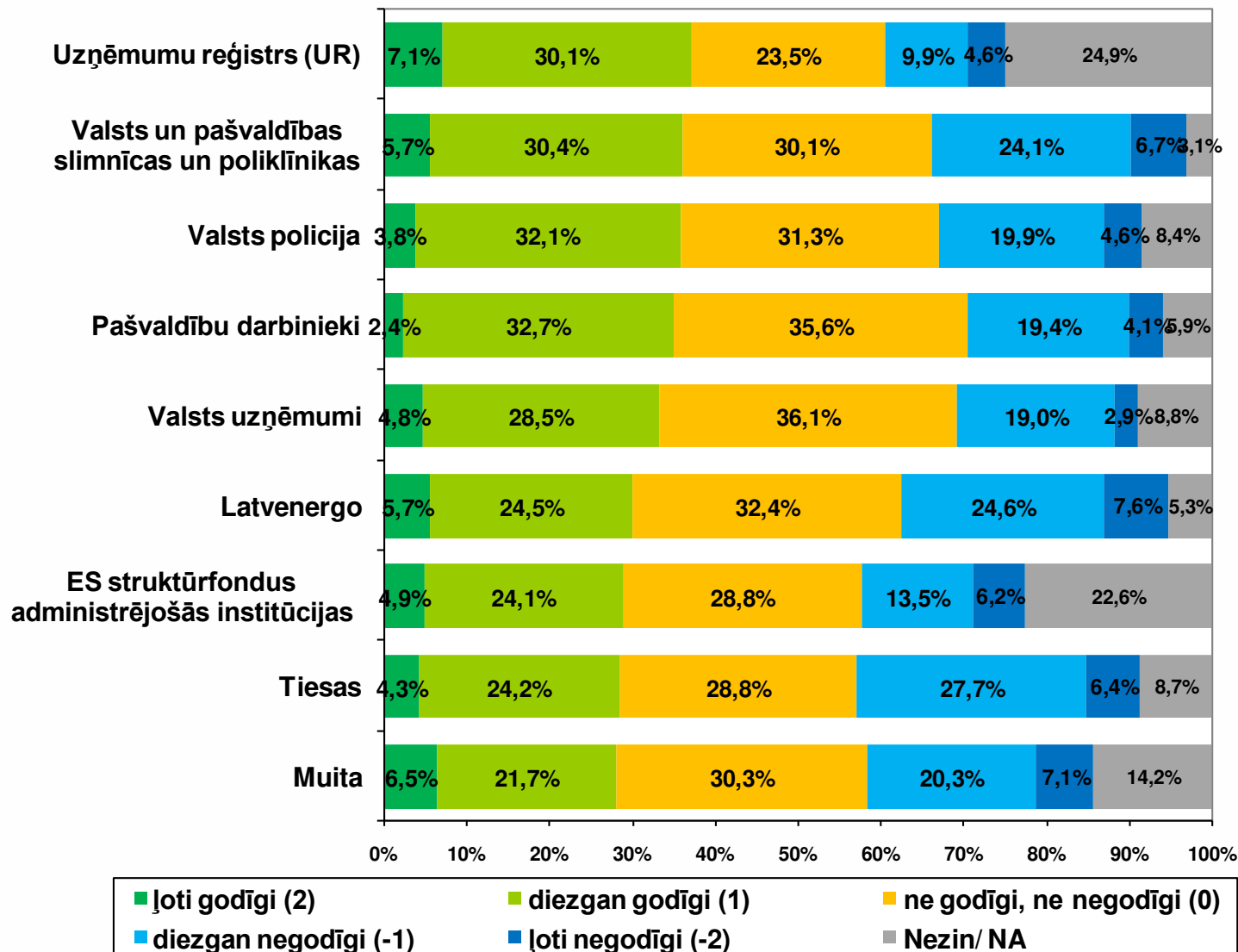
Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

2.BIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (11.-18.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

**Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/
uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?**
Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"
3.BIEŽĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (19.-27.vieta)
(Bāze = visi respondenti)

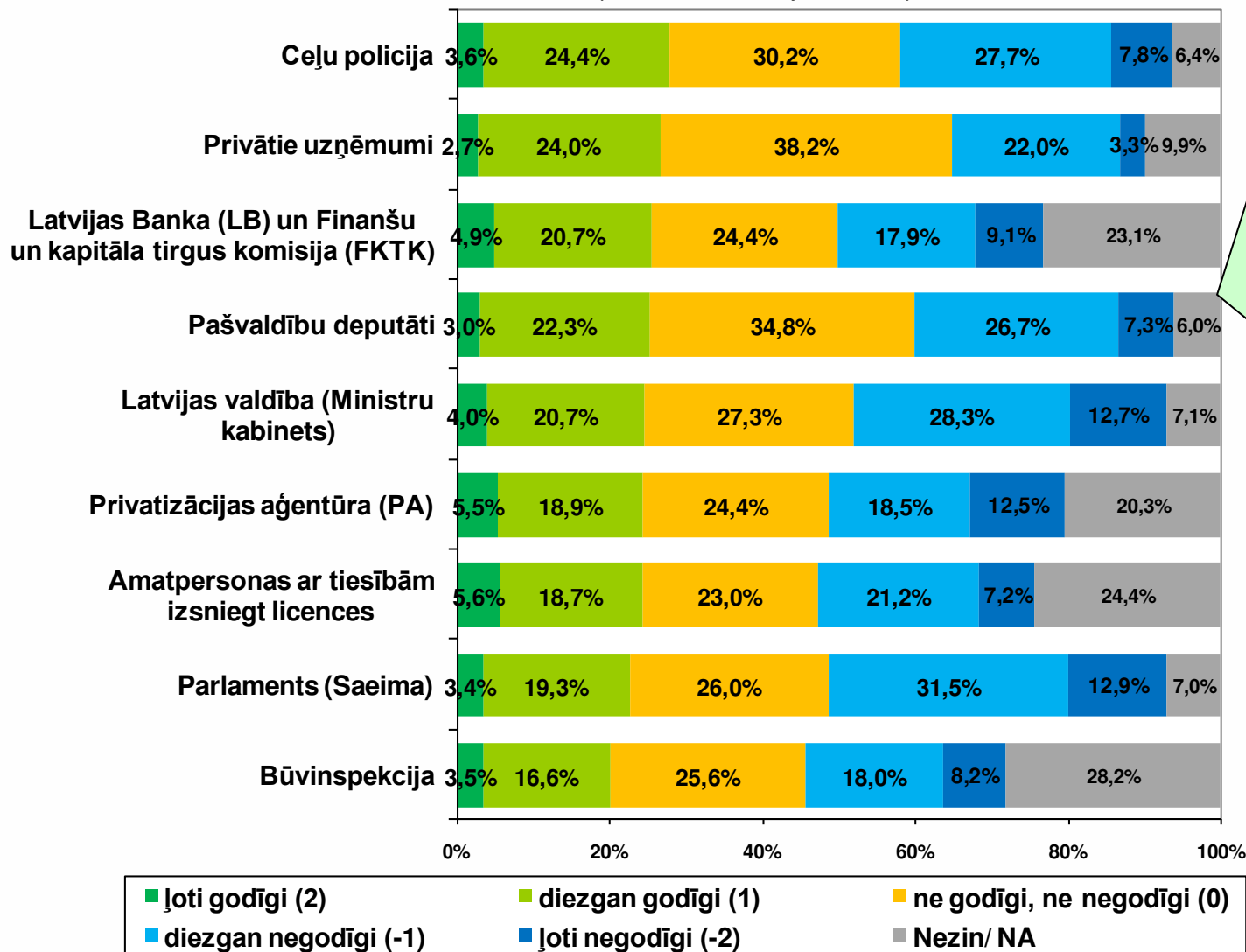

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu, runājot par korupciju?

Vērtējums 5 punktu skalā, kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

RETĀK POZITĪVI VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (28.-36.vieta)

(Bāze = visi respondenti)

Sekojošas institūcijas vairāk nekā 30% gadījumu tika vērtētas kā negodīgas (*ļoti + diezgan*):

- Saeima;
- Latvijas valdība (Ministru kabinets);
- Ceļu policija;
- Tiesas;
- Pašvaldību deputāti;
- Latvenergo;
- Privatizācijas aģentūra;
- Valsts un pašvaldības slimnīcas un poliklīnikas.

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu,
runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

POZITĪVĀK VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (1.-12.vieta)

ļoti negodīgi

ļoti godīgi

-2

-1

0

1

2

**Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
(VUGD)**

■ 2012

1,13

0,74

Baznīca

■ 2007

0,95

0,81

Radio

0,79

0,59

Valsts kontrole (VK)

0,72

0,34

**Biedrības un nodibinājumi (nevalstiskās
(sabiedriskās) organizācijas)**

0,69

0,26

TV

0,67

0,51

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA)

0,63

Valsts izglītības institūcijas

0,53

0,27

Notariāti

0,50

0,09

Zemesgrāmata

0,46

0,03

Valsts ieņēmumu dienests (VID)

0,45

0,06

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP)

0,42

0,07

2007.g. un 2012.g.
pētījumu rezultātu
salīdzinājums uzrāda
pozitīvas tendences –
gandrīz visas
institūcijas, runājot par
korupciju, šogad
vērtētas pozitīvāk.
Izņēmumi ir banku un
apdrošināšanas
kontroles institūcijas
(Latvijas Banka un
Finanšu un kapitāla
tirgus komisija), kā arī
Korupcijas novēršanas
un apkarošanas birojs,
kurām vērojams vidējā
vērtējuma kritums.

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu,
runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

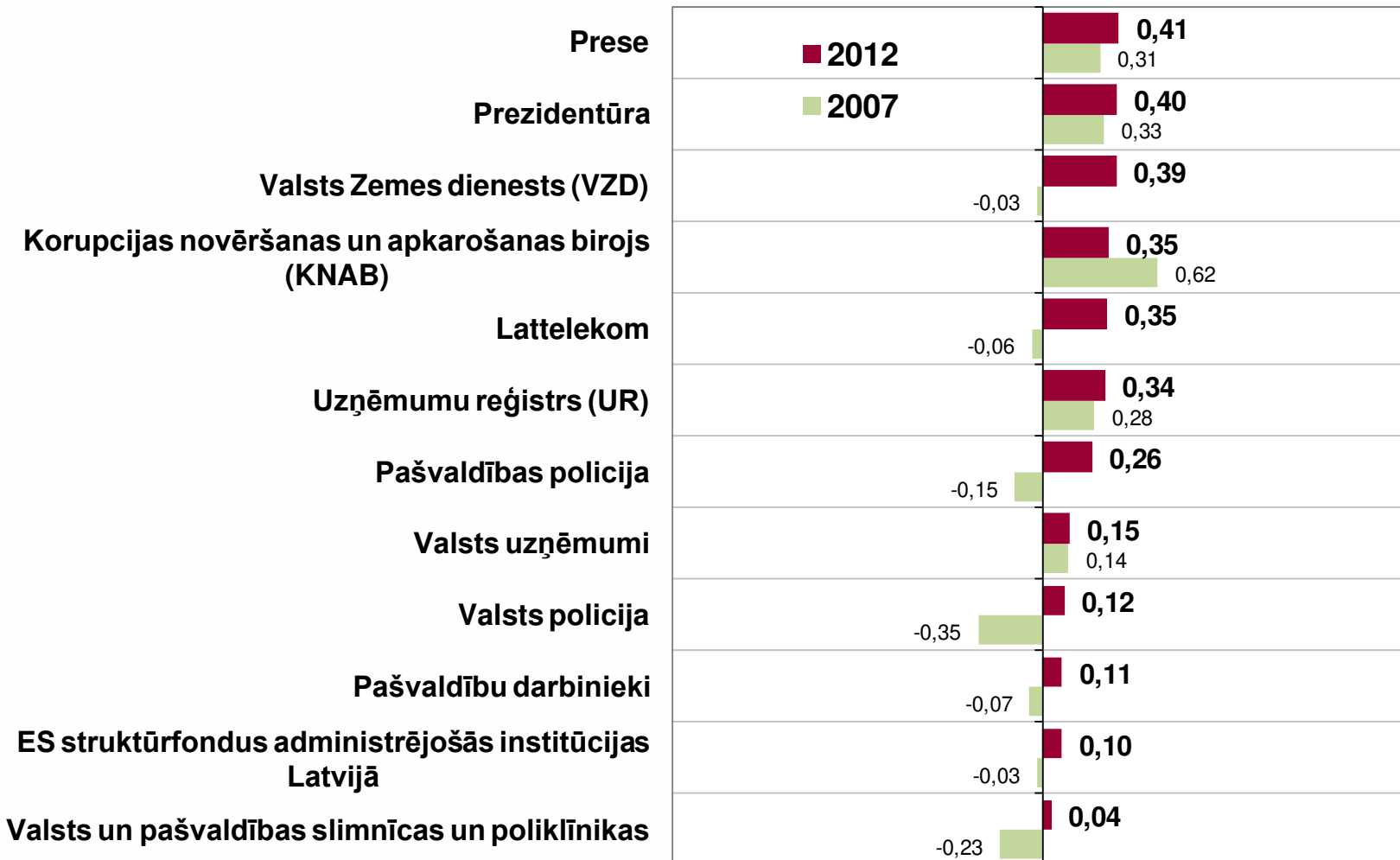
kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

POZITĪVĀK VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (13.-24.vieta)

ļoti negodīgi

ļoti godīgi

-2 -1 0 1 2

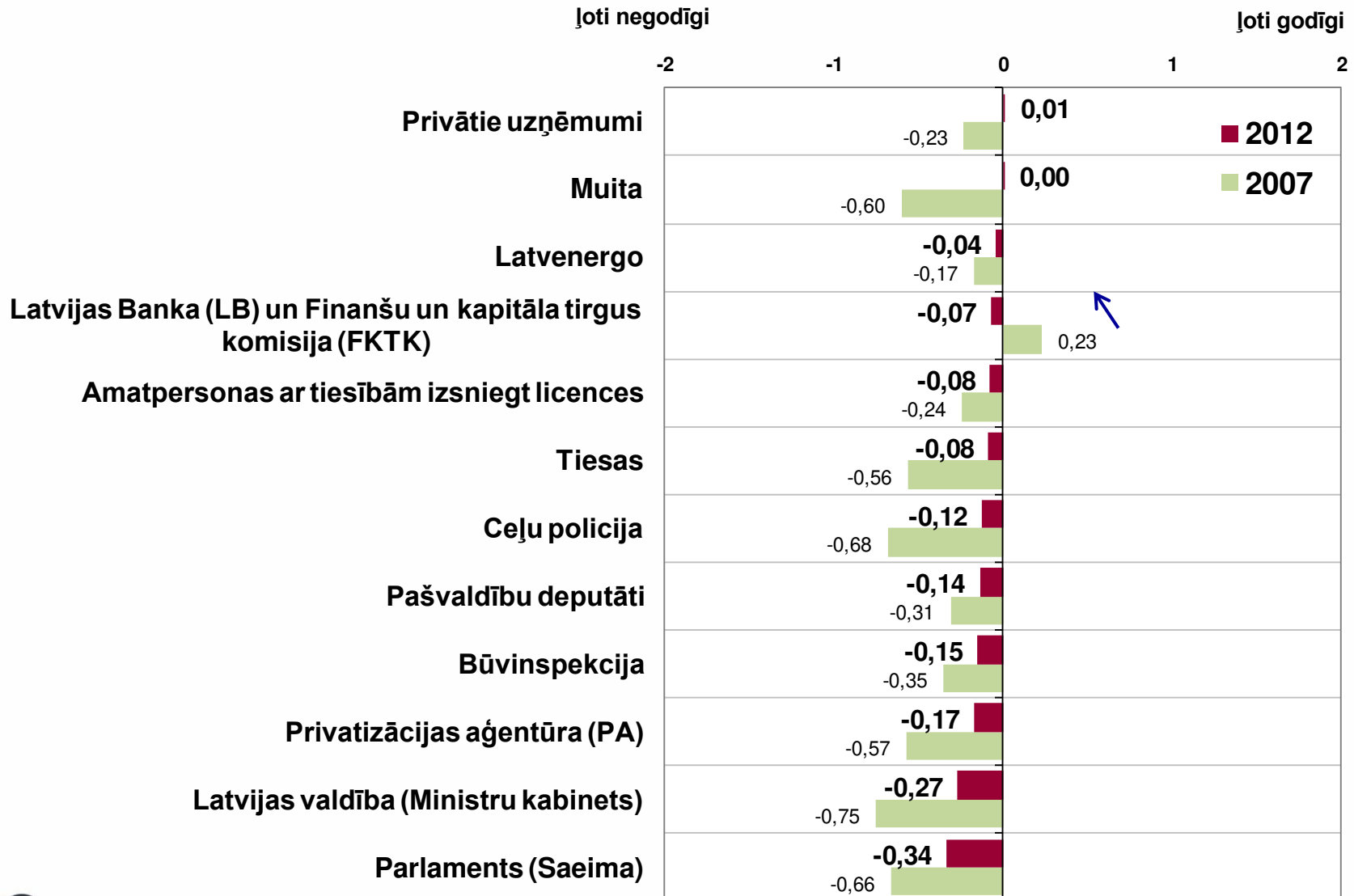

Kā Jūs novērtētu sekojošu institūciju/ valsts iestāžu/ uzņēmumu godīgumu,
runājot par korupciju?

Vidējais novērtējums 5 punktu skalā,

kur -2 ir "ļoti negodīgi", bet 2 - "ļoti godīgi"

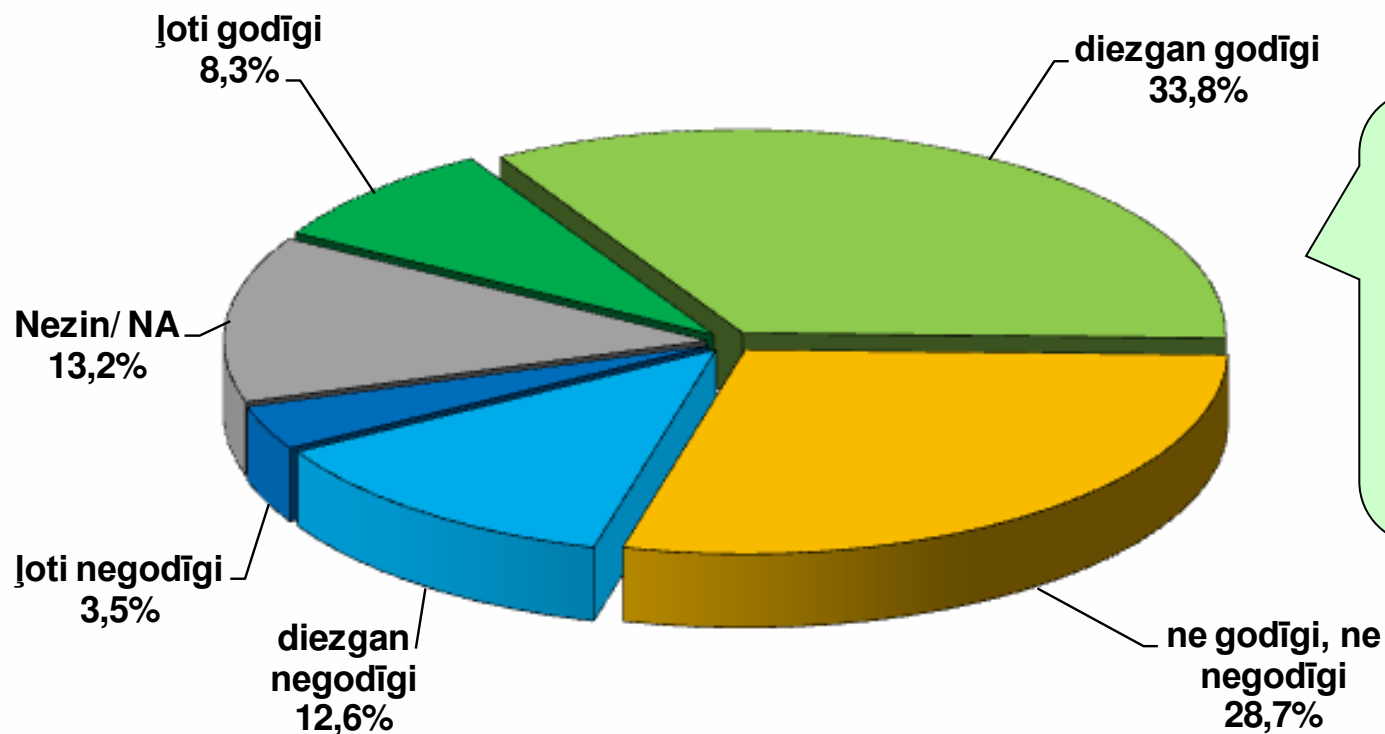
POZITĪVĀK VĒRTĒTO INSTITŪCIJU GRUPA (25.-36.vieta)

Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par
korupciju?

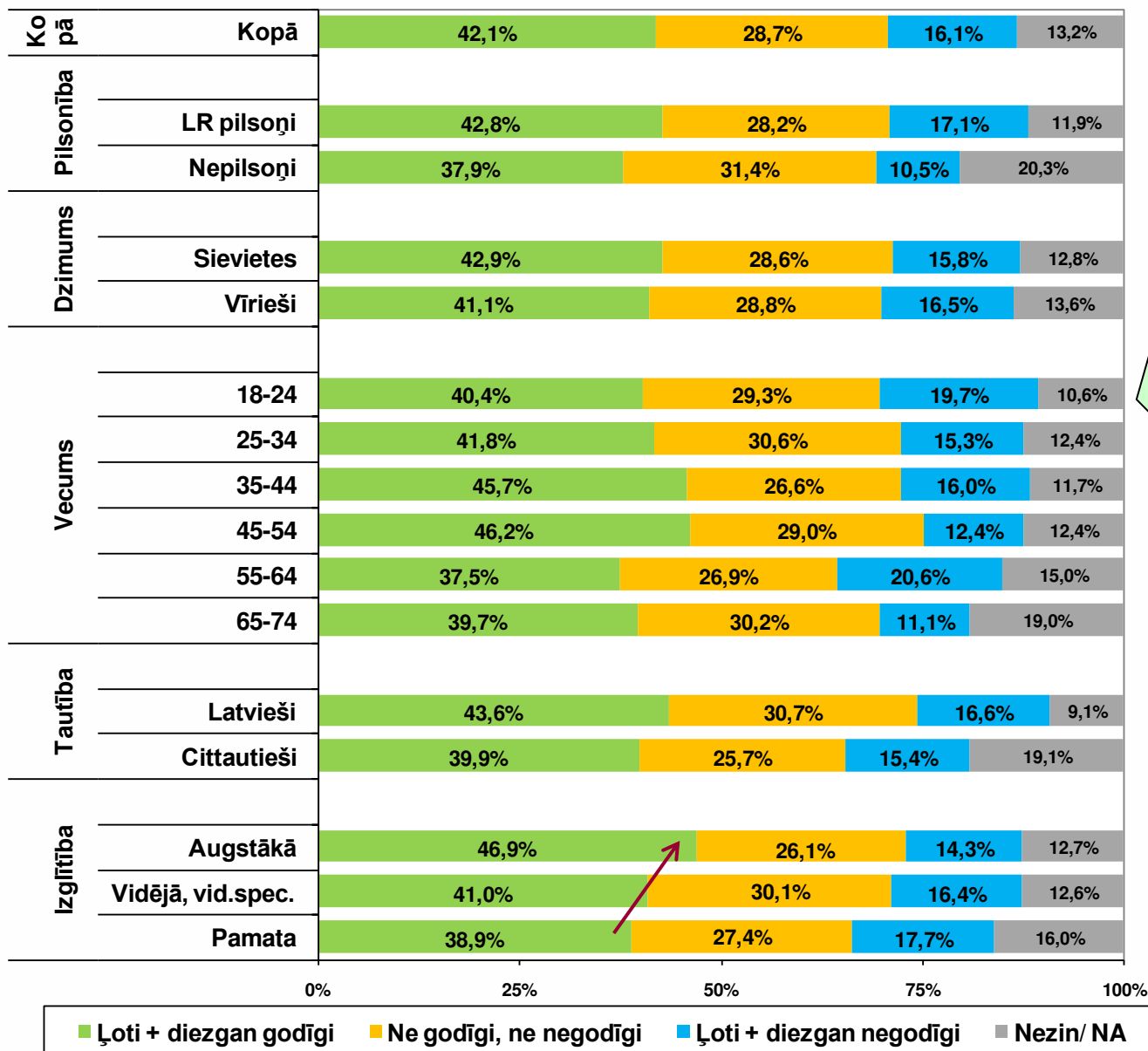
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)

(Visi respondenti; N=1001)

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju kā ļoti vai diezgan godīgu raksturoja 42,1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Pretēju viedokli pārstāvēja 16,1% respondentu.

Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par korupciju?
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)
 (Visi respondenti; N=1001)

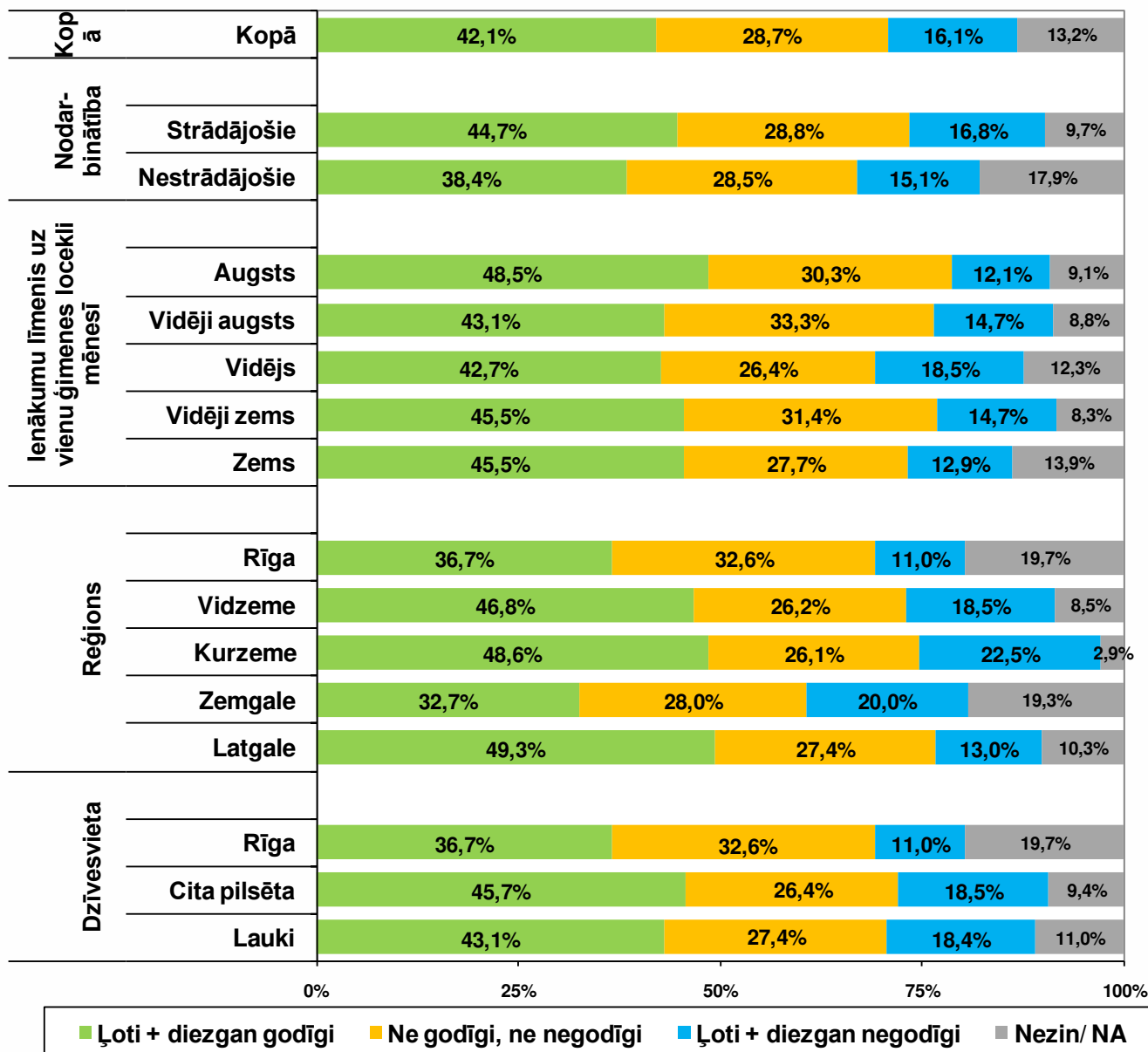

Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, neatklāj ievērojamas viedokļu atšķirības. Salīdzinoši biežāk KNAB pozitīvi vērtēja aptaujas dalībnieki vecumā no 35 līdz 54 gadiem, latvieši un respondenti ar augstāko izglītību.

Kā Jūs novērtētu sekojošas institūcijas godīgumu, runājot par korupciju ?

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB)

(Visi respondenti; N=1001)

■ Ļoti + diezgan godīgi

■ Ne godīgi, ne negodīgi

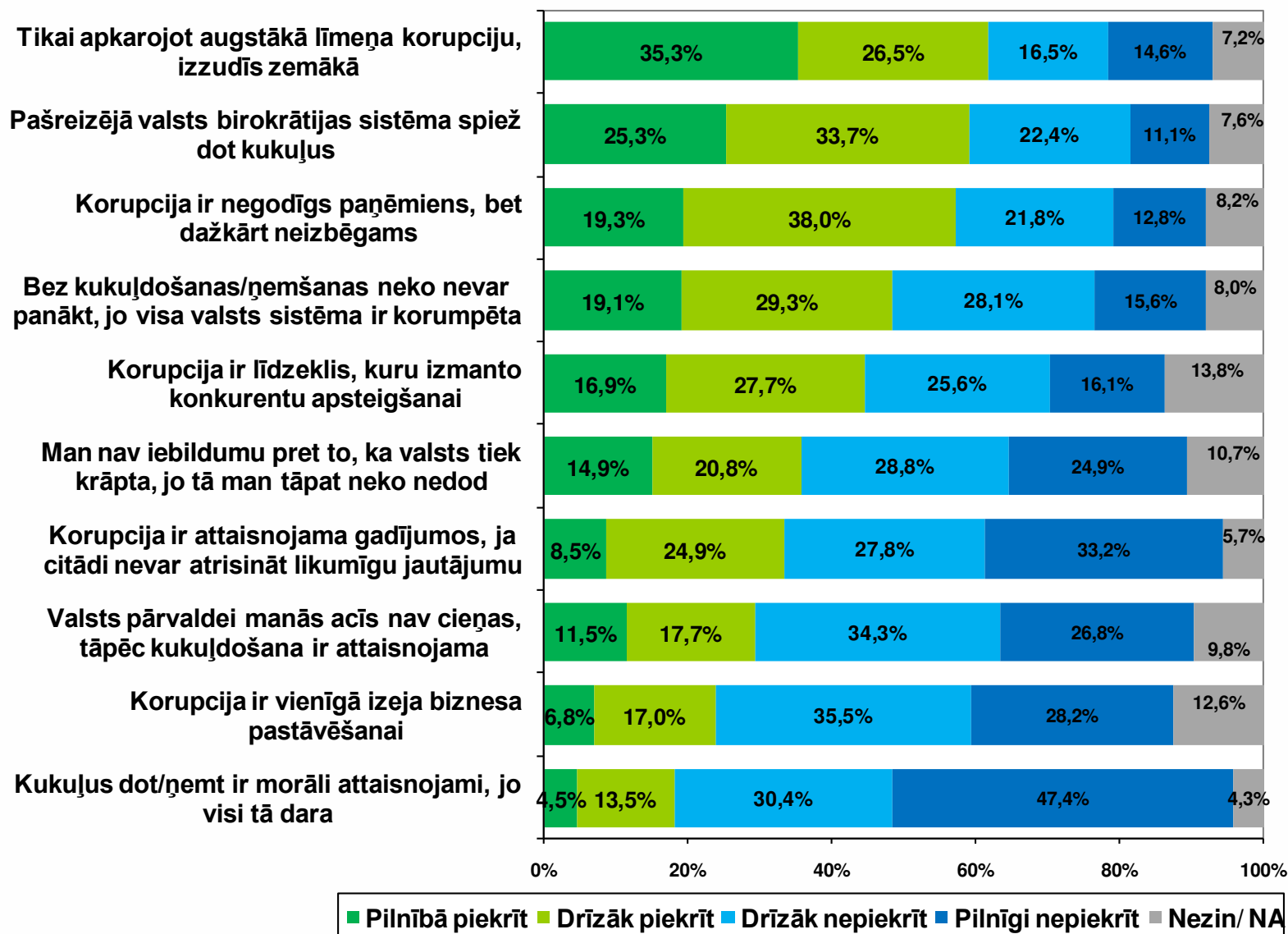
■ Ļoti + diezgan negodīgi

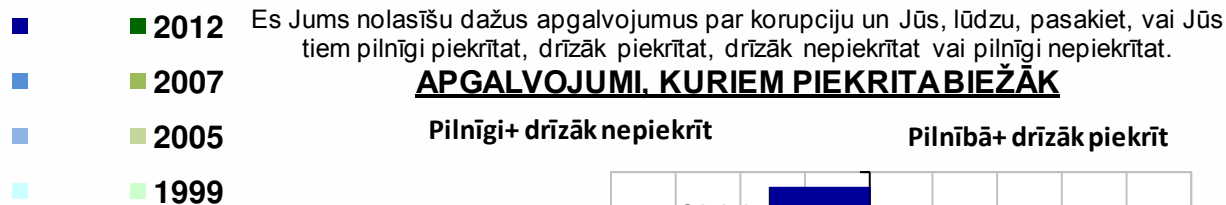
■ Nezin/ NA

2. Priekšstati un attieksme pret korupciju.

Es Jums nolasīšu dažus apgalvojumus par korupciju un Jūs, lūdzu, pasakiet, vai Jūs tiem pilnīgi piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai pilnīgi nepiekrītat.

(Bāze = visi respondenti)

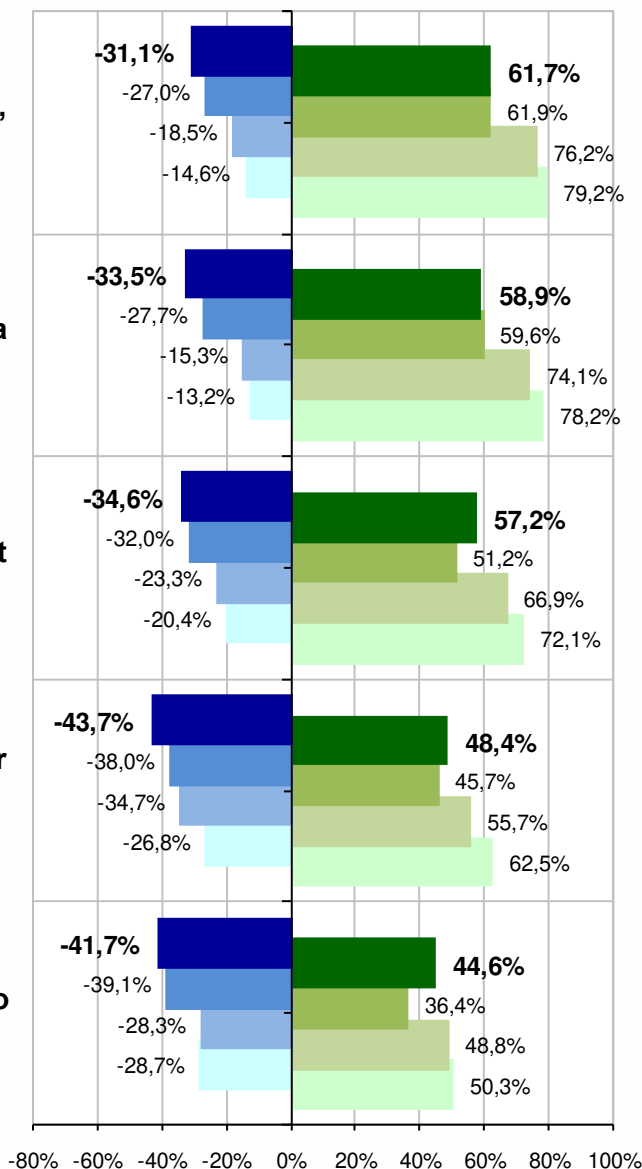
Tikai apkarojot augstākā līmeņa korupciju, izzudīs zemākā

Pašreizējā valsts birokrātijas sistēma spiež dot kukuļus

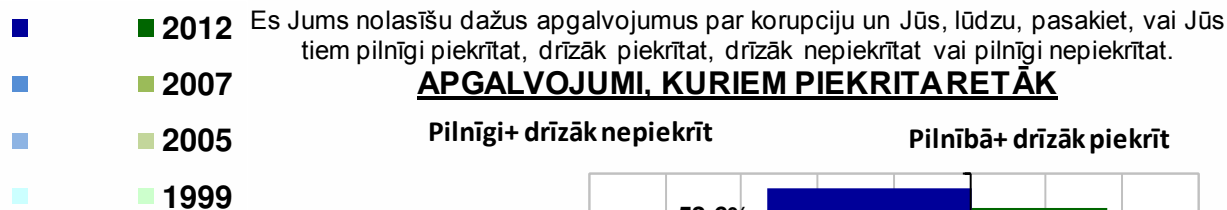
Korupcija ir negodīgs paņēmieni, bet dažkārt neizbēgams

Bez kukuļdošanas/ņemšanas neko nevar panākt, jo visa valsts sistēma ir korumpēta

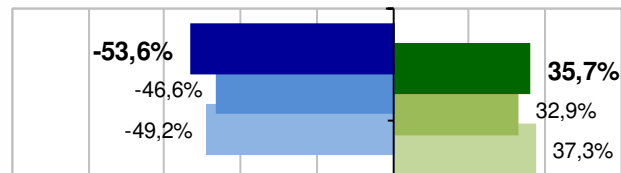
Korupcija ir līdzeklis, kuru izmanto konkurentu apsteigšanai

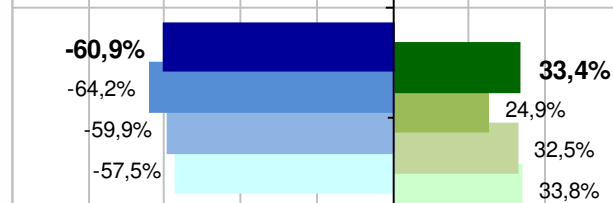
2012.g. rezultāti ir kopumā līdzīgi 2007.g. iegūtajiem. Būtiski ir norādīt, ka šogad ievērojami mazāk bija tādu aptaujāto, kuriem nebija konkrēts viedoklis par apgalvojumiem. Rezultātā šogad lielāks ir gan to respondentu skaits, kas apgalvojumiem piekrita, gan arī to, kuri apgalvojumiem nepiekrita.

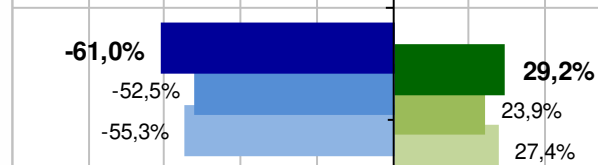
Man nav iebildumu pret to, ka valsts tiek krāpta, jo tā man tāpat neko nedod

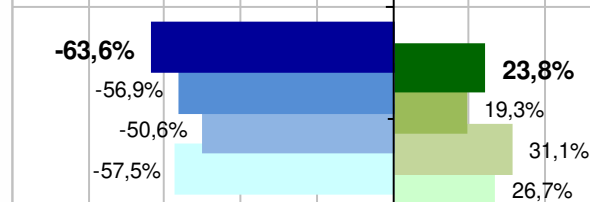
Korupcija ir attaisnojama gadījumos, ja citādi nevar atrisināt likumīgu jautājumu

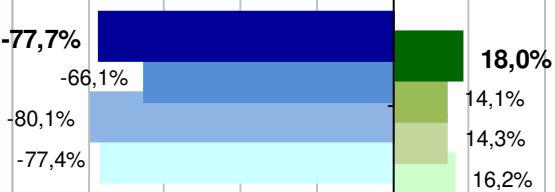
Valsts pārvaldei manās acīs nav cieņas, tāpēc kukuļdošana ir attaisnojama

Korupcija ir vienīgā izeja biznesa pastāvēšanai

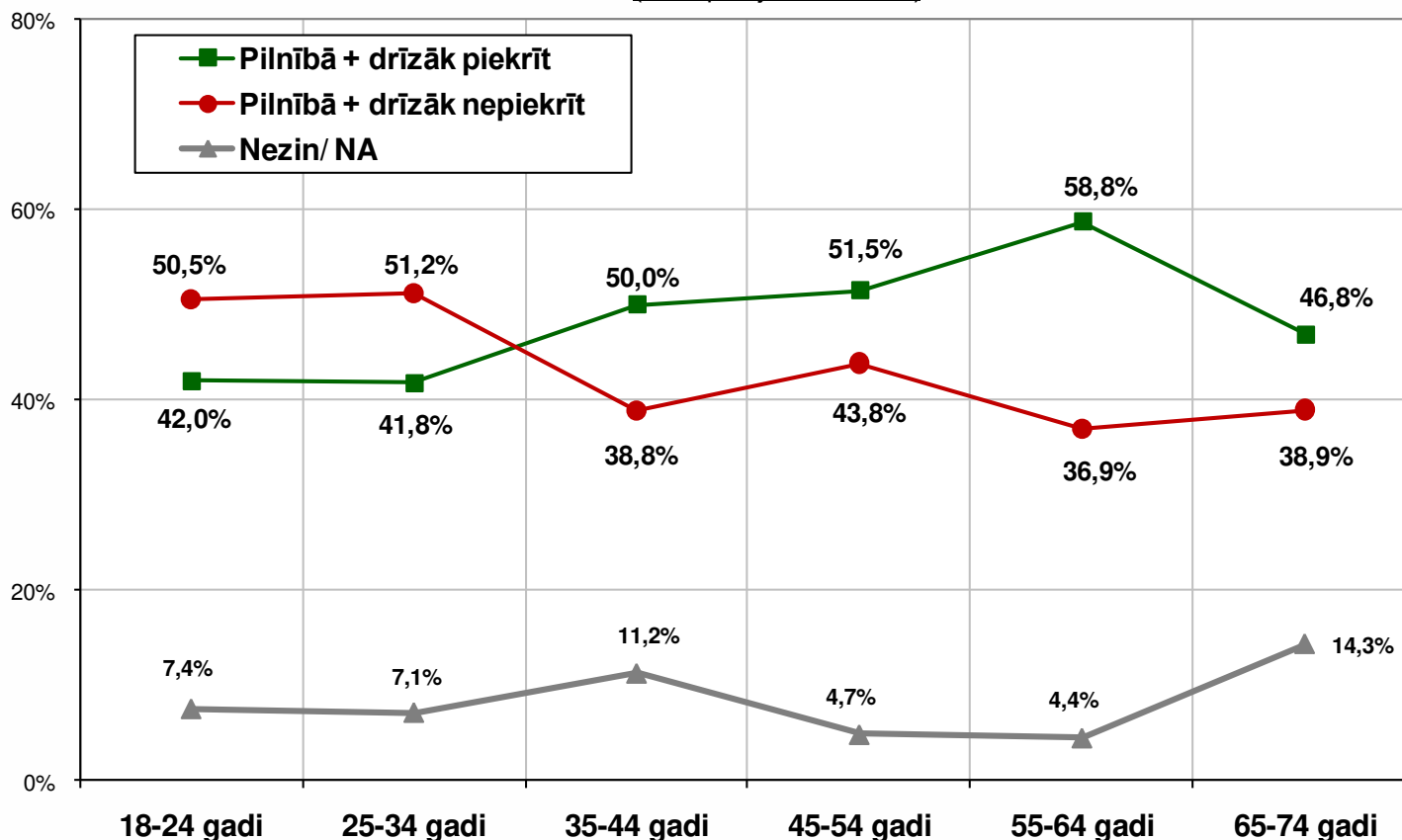
Kukuļus dot/nemt ir morāli attaisnojami, jo visi tā dara

-100% -80% -60% -40% -20% 0% 20% 40% 60%

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT,
 JO VISA VALSTS SISTĒMA IR KORUMPĒTA**

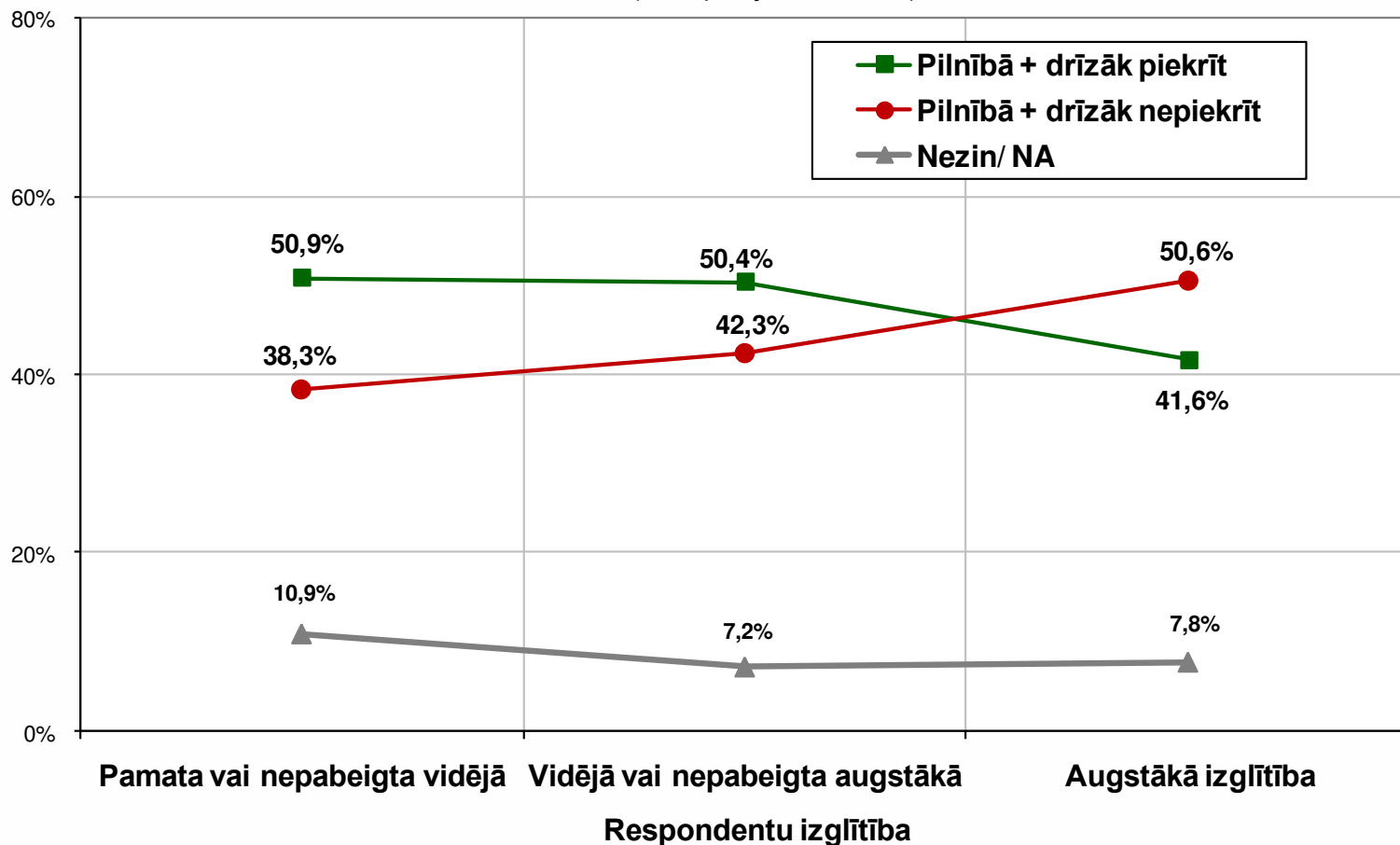
(Visi aptaujas dalībnieki)

Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka koruptīvas darbības nedaudz biežāk attaisnoja respondenti vecumā virs 35 gadiem, ar zemāku izglītības līmeni, finansiāli mazāk nodrošinātā sabiedrības daļa, kā arī lauku teritorijās dzīvojošie.

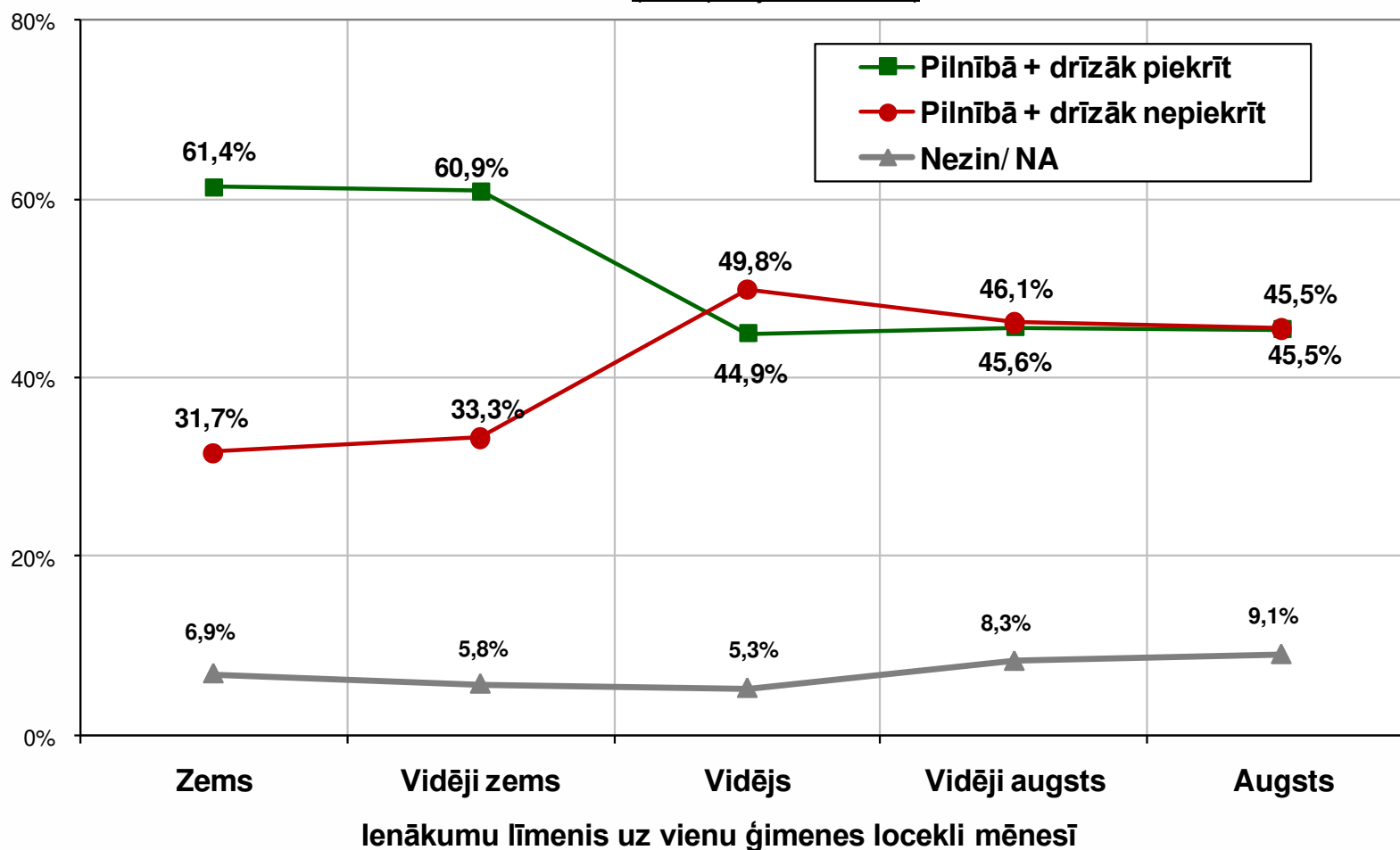
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKULDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT,
 JO VISA VALSTS SISTĒMA IR KORUMPĒTA**

(Visi aptaujas dalībnieki)

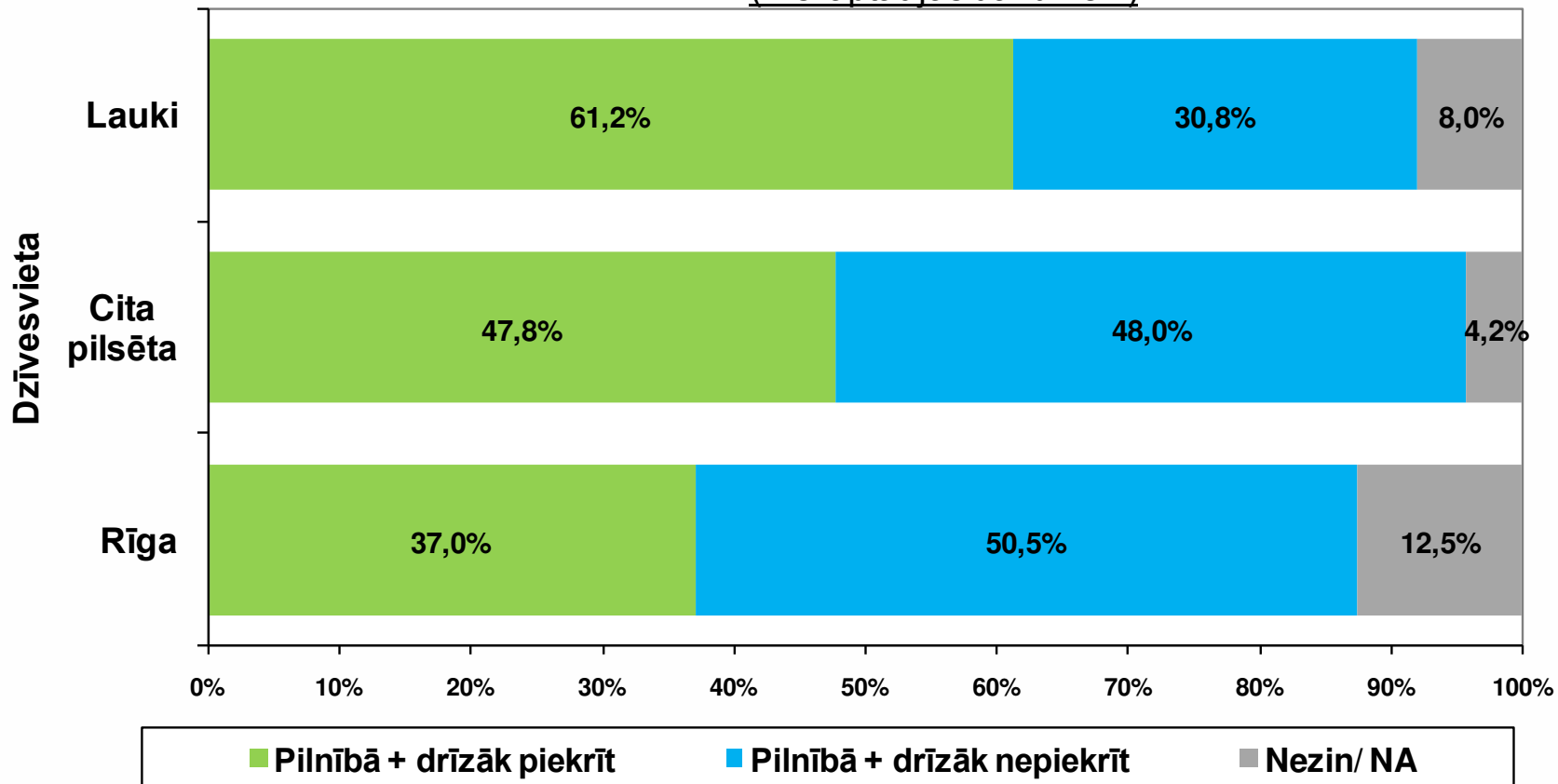
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT,
 JO VISA VALSTS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**

(Visi aptaujas dalībnieki)

Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat apgalvojumam:
**BEZ KUKUĻDOŠANAS/NEMŠANAS NEKO NEVAR PANĀKT, JO
VISA VALSTIS SISTĒMAIR KORUMPĒTA**

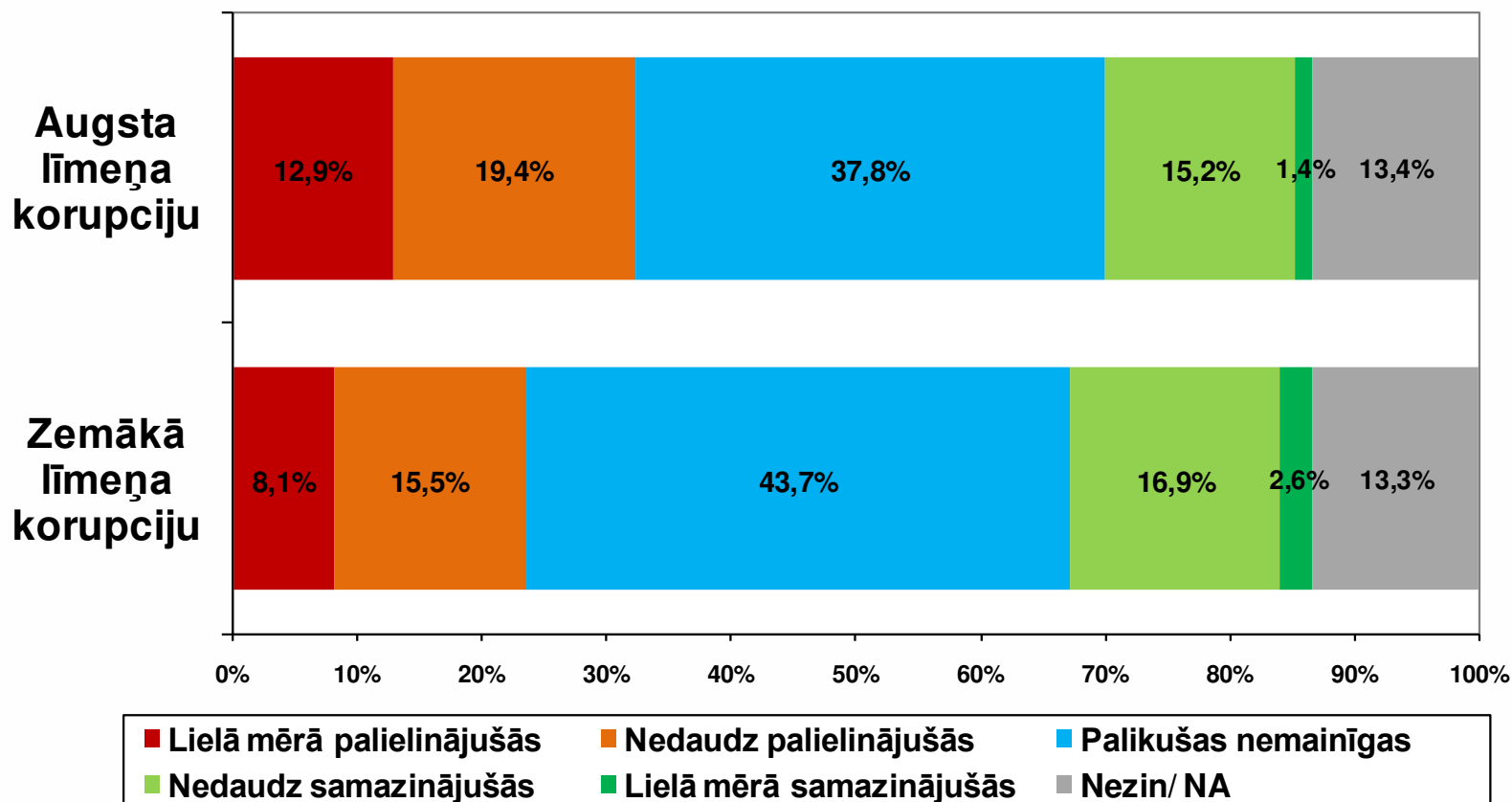
(Visi aptaujas dalībnieki)

*3. Priekšstati par korupcijas
problēmas aktualitātes izmaiņām
Latvijā pēdējo 4 gadu laikā.*

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar ... pēdējo četru gadu laikā ir:

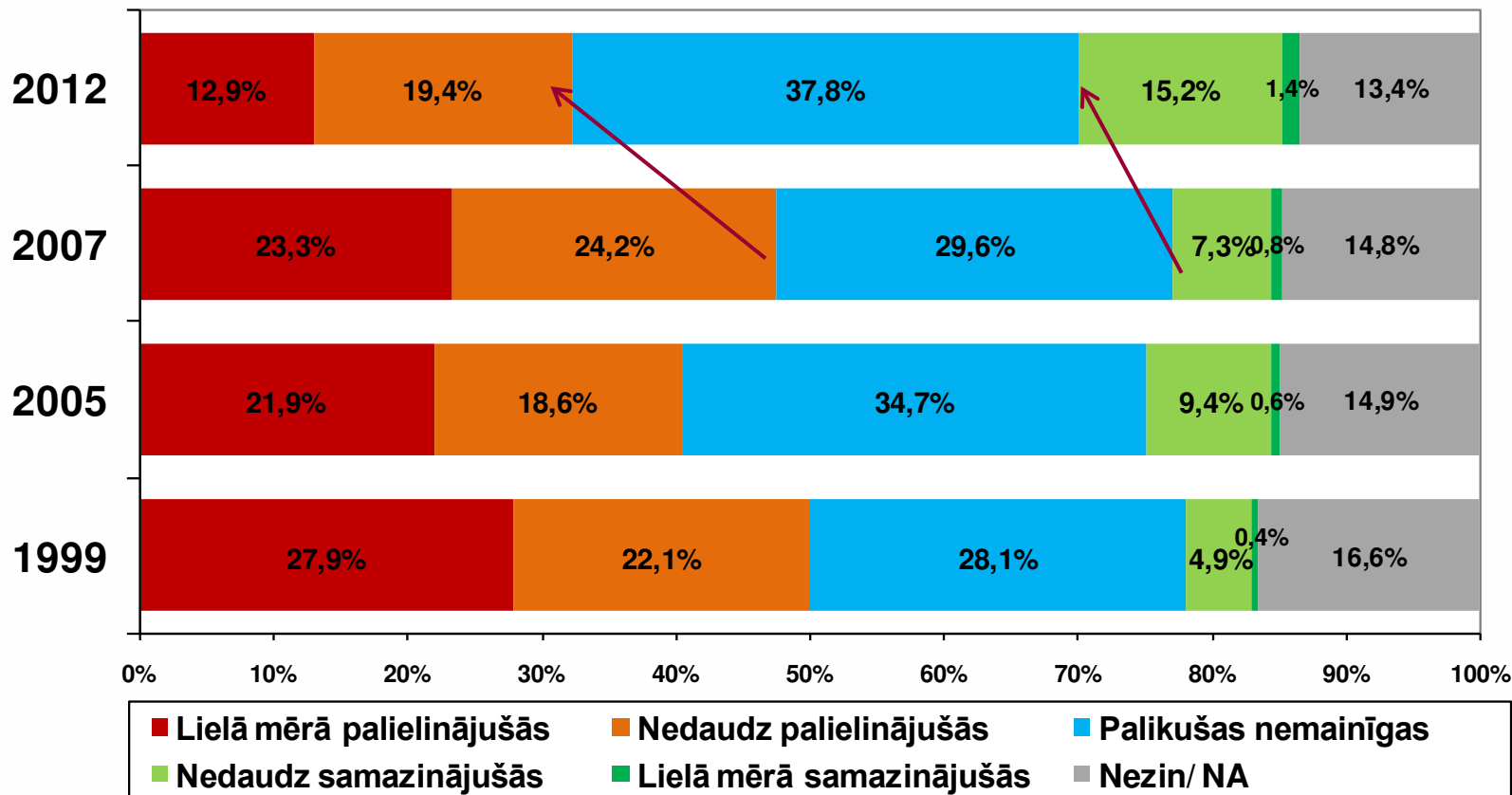
(Bāze = visi respondenti; N=1001)

Pētījuma rezultāti liecina, ka iedzīvotāju skatījumā Latvijā aktuālāka ir korupcija augstākajā līmenī. Gandrīz katrs trešais (32,2%) aptaujas dalībnieks uzskata, ka problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa korupciju, pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās. Runājot par zemākā līmeņa korupciju šādu viedokli pārstāvēja 23,6% respondentu. To iedzīvotāju skaits, kas pārstāvēja viedokli, ka korupcija pēdējo 4 gadu laikā ir mazinājusies, bija mazāks par 20%.

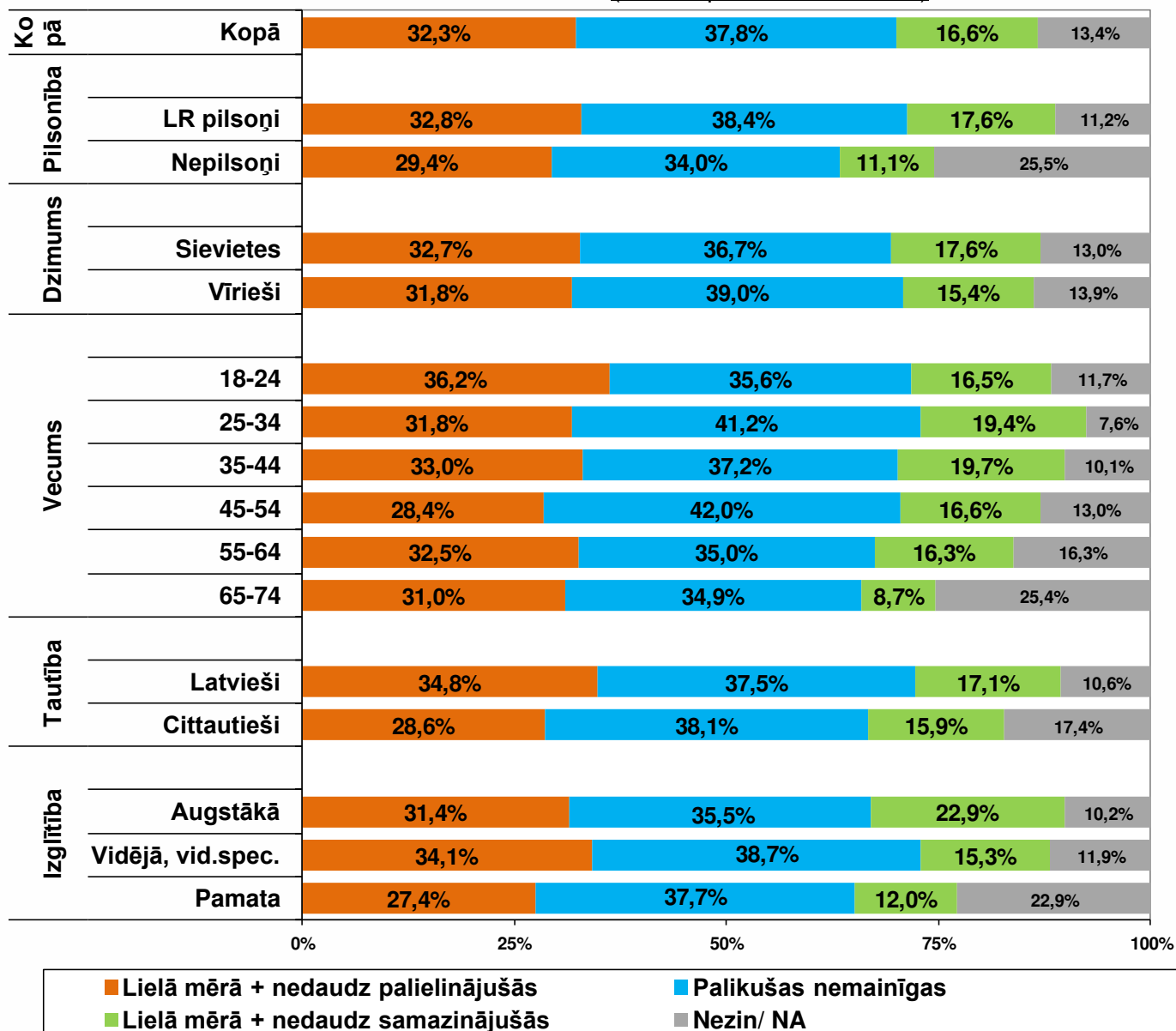
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:

(Bāze = visi respondenti; N=1001)

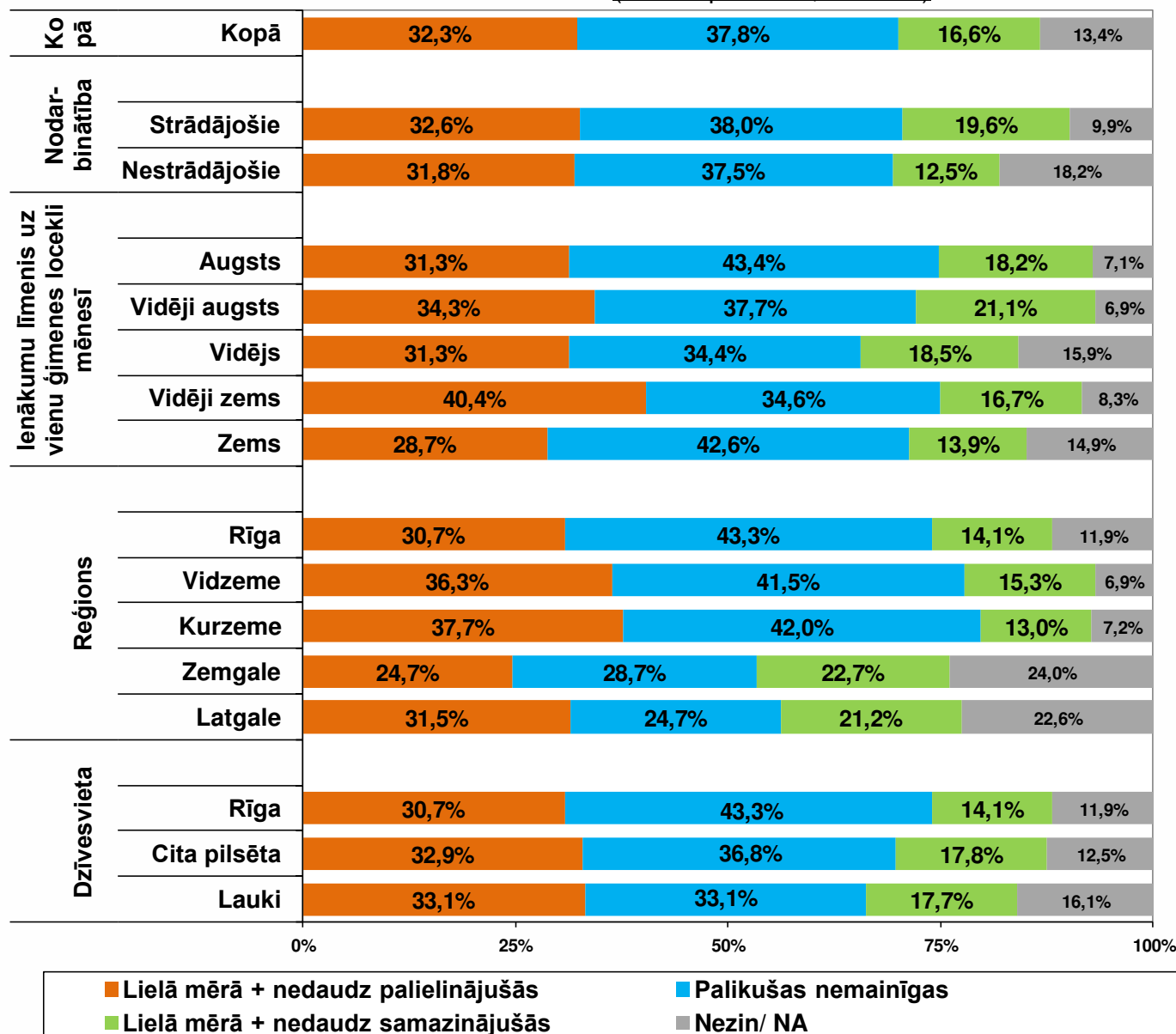
Jānorāda uz pozitīvo tendenci – iedzīvotāju vidū šogad ievērojami retāk tika pārstāvēts viedoklis, ka korupcijas problēmas pēdējo 4 gadu laikā ir palielinājušās, bet biežāk – ka korupcijas problēma ir samazinājusies.

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:
(Visi respondenti; N=1001)

Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas viedokļu atšķirības

Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar augsta līmeņa kukuļošanu pēdējo četru gadu laikā ir:
(Visi respondenti; N=1001)

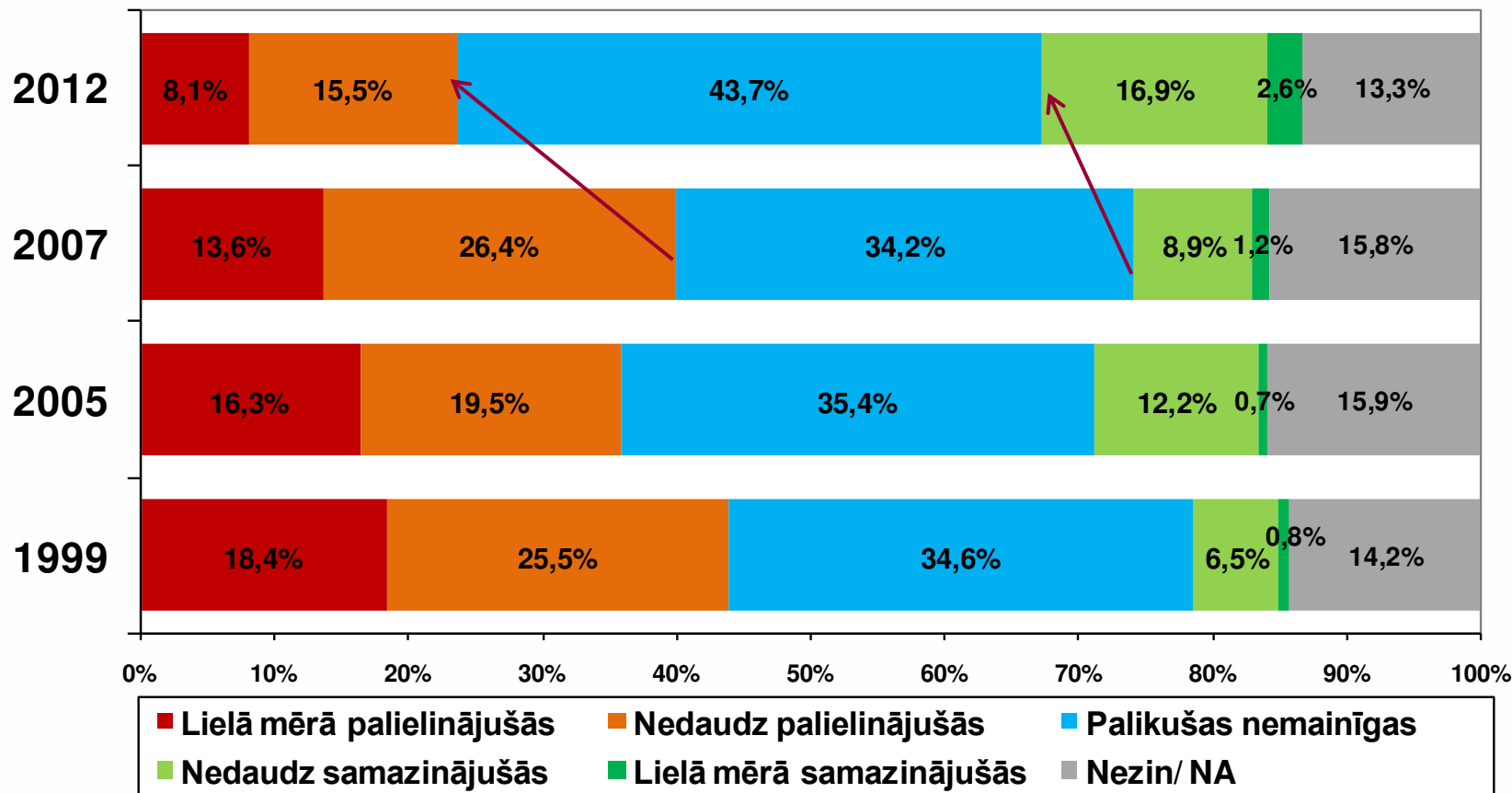

■ Lielā mērā + nedaudz palielinājušās
■ Lielā mērā + nedaudz samazinājušās

■ Palikušas nemainīgas
■ Nezin/ NA

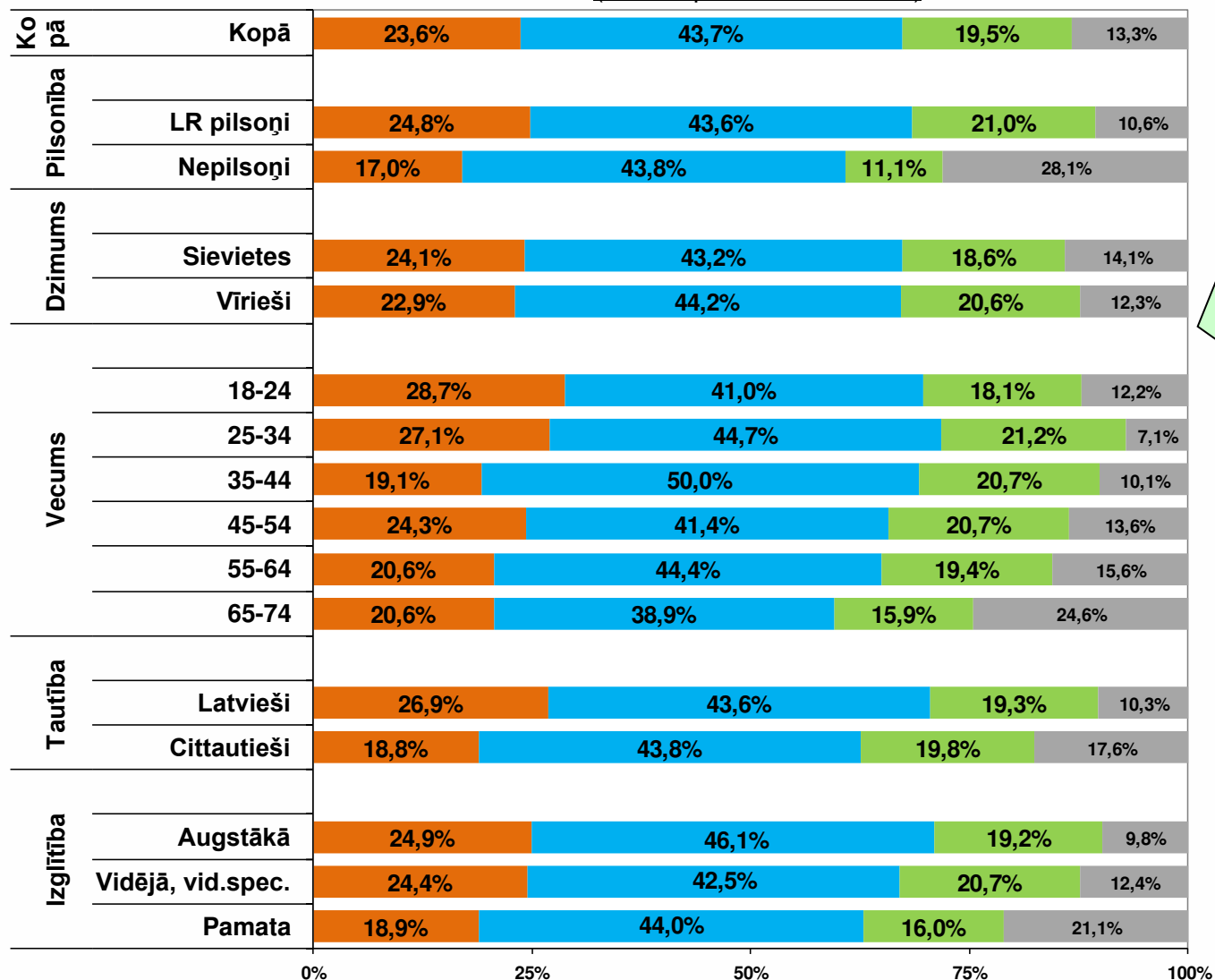
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu (zemākais līmenis) pēdējo četru gadu laikā ir:

(Bāze = visi respondenti; N=1001)

Arī šajos rezultātos samazinājies respondentu skaits, kuri uzskata, ka korupcija ir palielinājusies, savukārt to aptaujas dalībnieku skaits, kuru skatījumā korupcijas problēmas ir mazinājušās, ir pieaudzis.

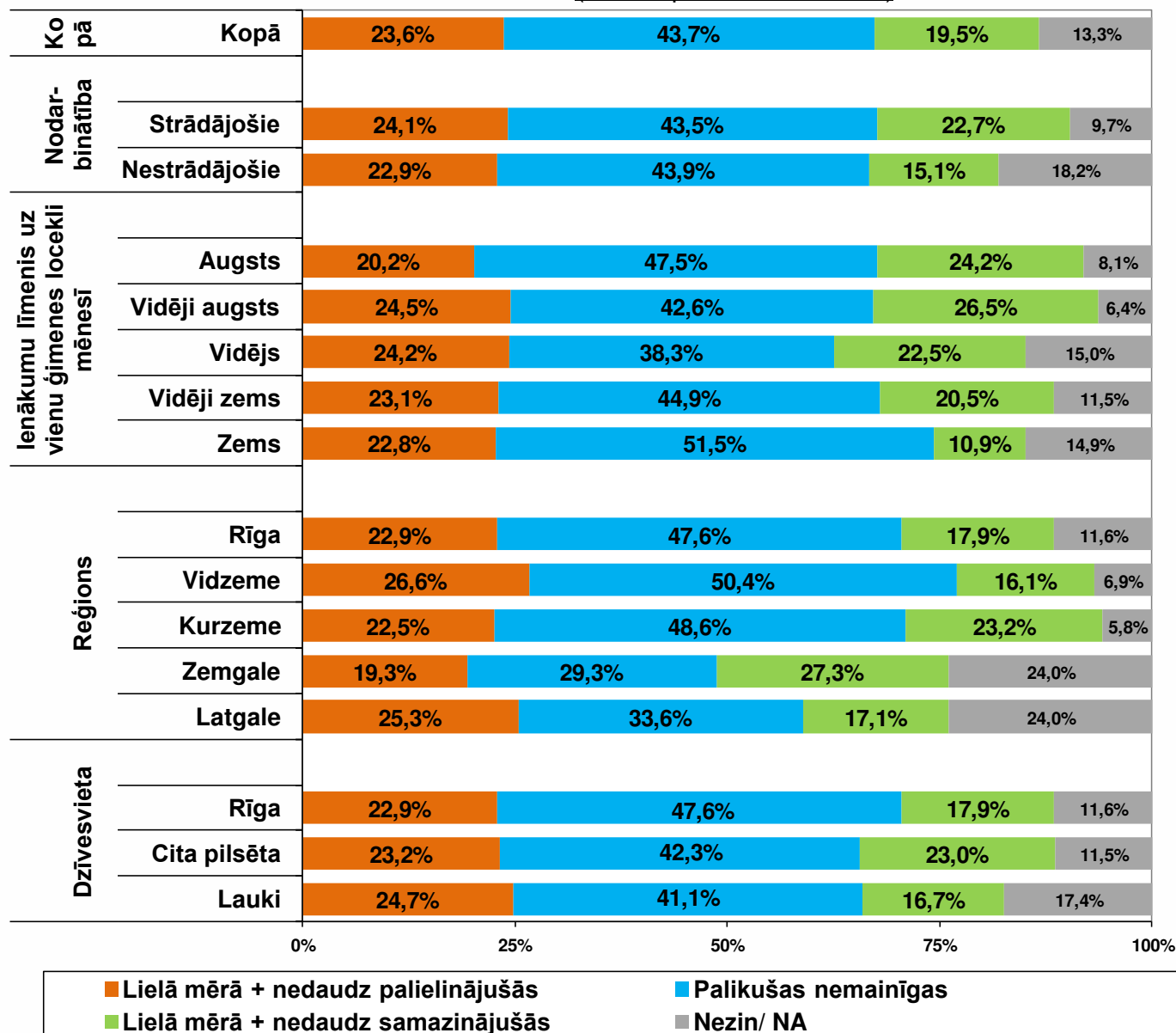
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu
(zemākais līmenis) pēdējo četru gadu laikā ir:
(Visi respondenti; N=1001)

Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas viedokļu atšķirības.

■ Lielā mērā + nedaudz palielinājušās
 ■ Palikušas nemainīgas
 ■ Lielā mērā + nedaudz samazinājušās
 ■ Nezin/ NA

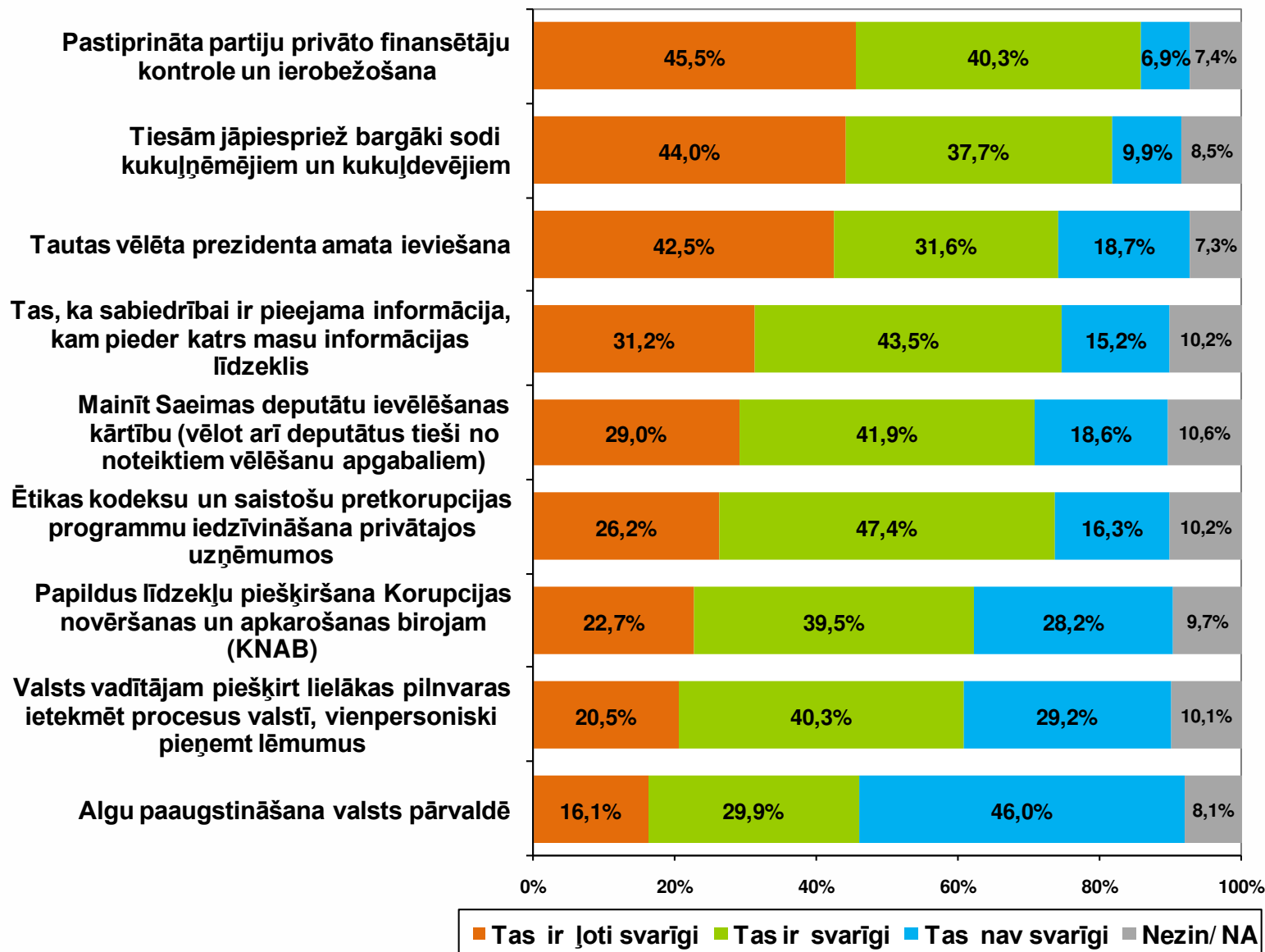
Vai, pēc Jūsu domām, problēmas, kas saistās ar kukuļošanu
(zemākais līmenis) pēdējo četru gadu laikā ir:
(Visi respondenti; N=1001)

*4. Priekšstati par dažādu
pasākumu nepieciešamību
korupcijas mazināšanā.*

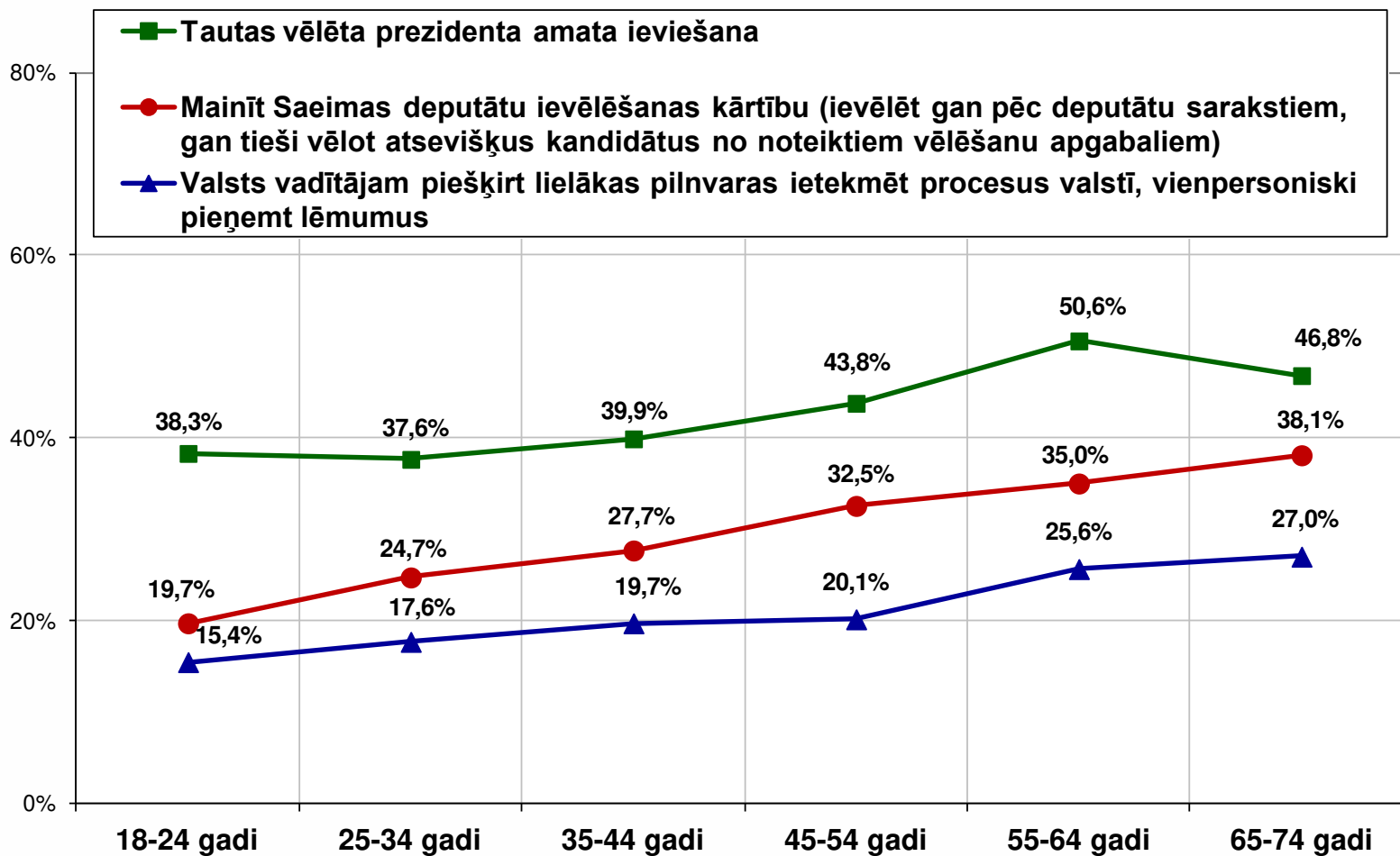
Kā Jūs domājat, cik svarīgi varētu būt sekojoši pasākumi korupcijas samazināšanā?

(Bāze = visi respondenti)

Sabiedrības skatījumā faktiski visi aptaujā piedāvātie risinājumi būtu svarīgi cīņā ar korupciju.

Kā loti svarīgu pasākumu korupcijas mazināšanā nosauca: (Visi aptaujas dalībnieki)

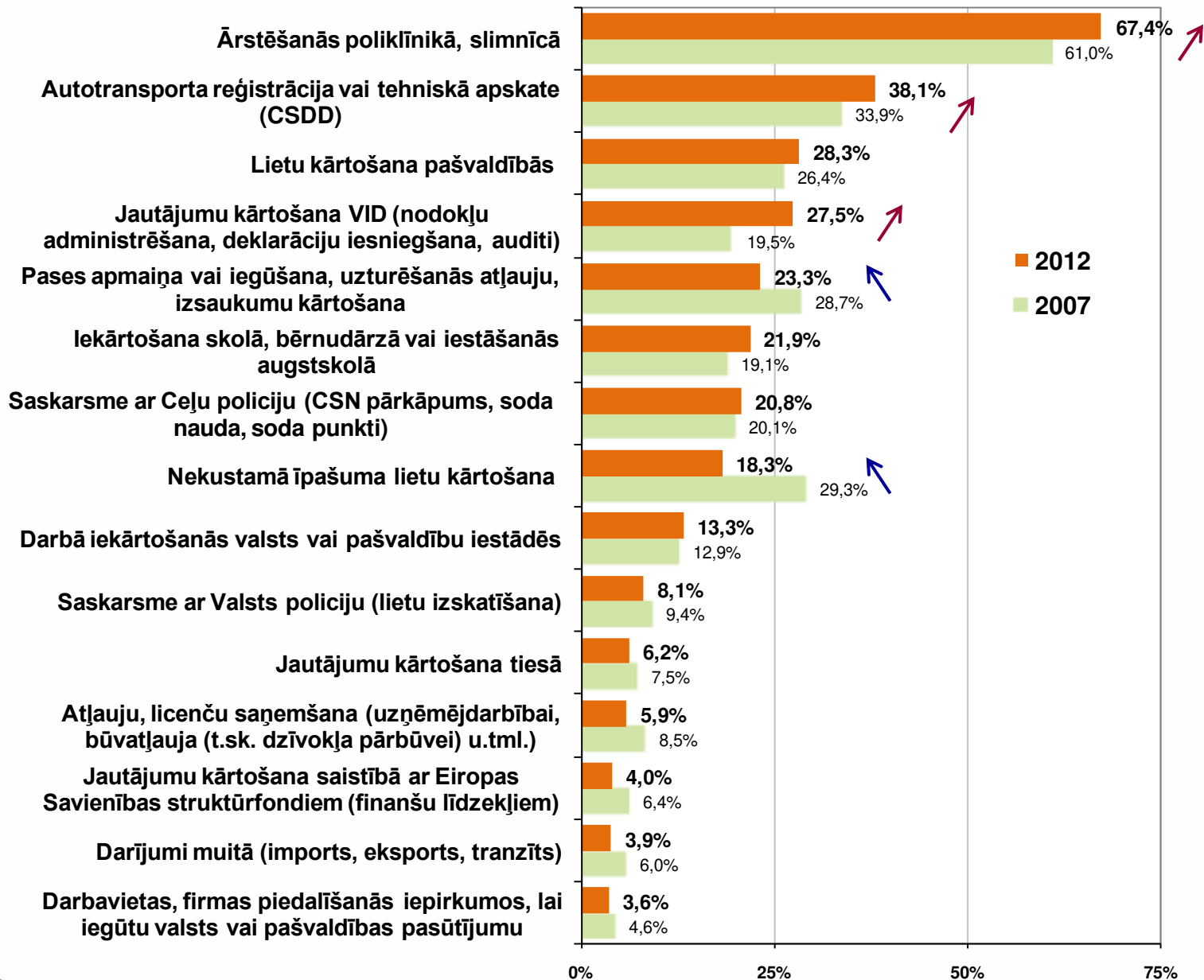

Pētījuma rezultātu analīze atklāj tendenci – jo gados vecāki ir respondenti, jo biežāk pausts atbalsts valsts pārvaldes un vēlēšanu sistēmas izmaiņām.

*5. Dažādu neoficiālu risinājumu
izmantošana, kārtojot kādas
lietas/ jautājumus/ problēmas.*

Pēdējo 2 gadu laikā respondents vai respondenta ģimenes locekļi ir saskārušies ar sekojošām problēmām vai jautājumiem

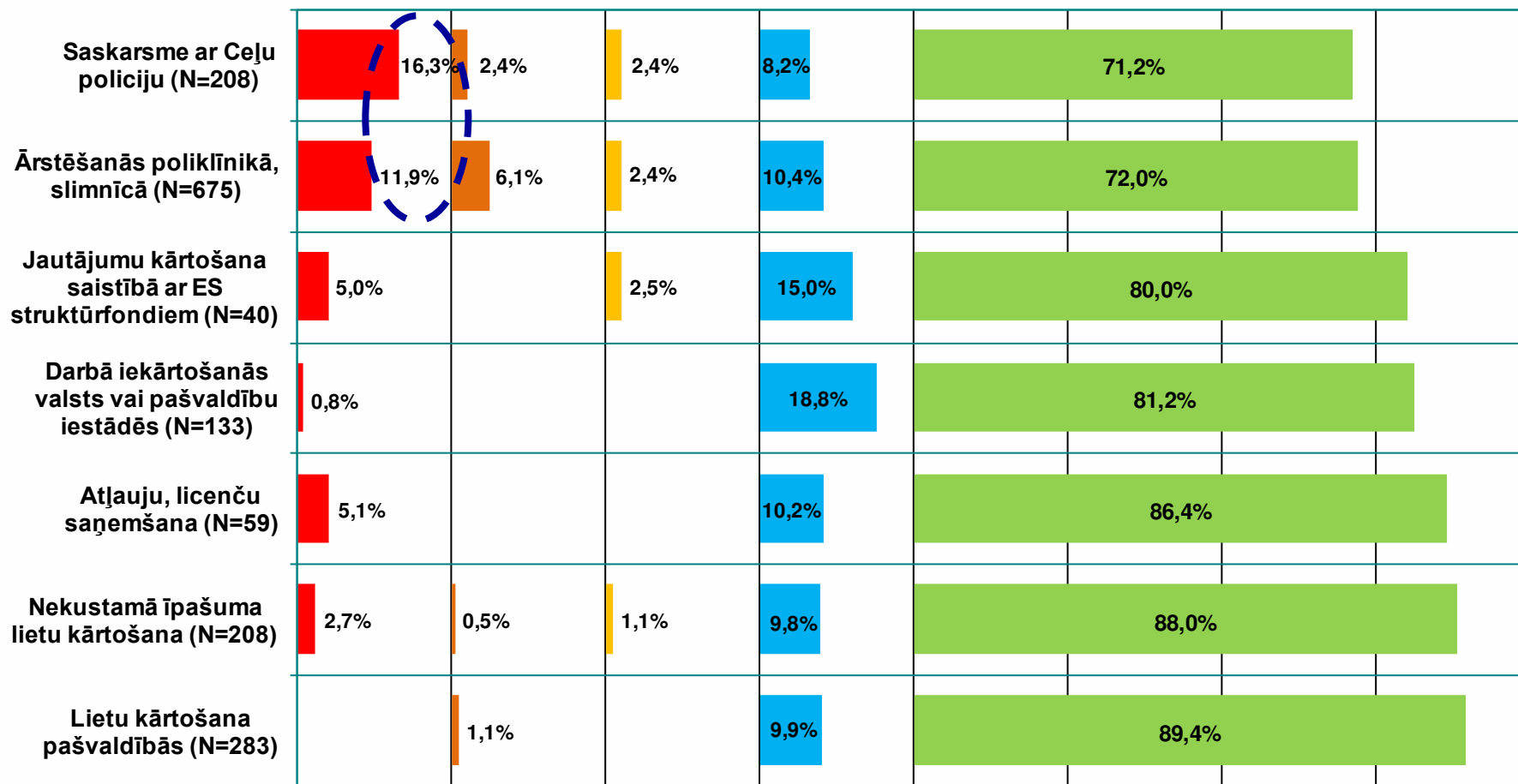
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

**Vai Jums nācās izmantot kādu no uzskaitītajiem
paņēmieniem, lai nokārtotu šo jautājumu?
JAUTĀJUMI, KURU KĀRTOŠANĀ NEOFICIĀLI
MAKSĀJUMI VAI PAZĪŠANĀS IZMANTOTI BIEŽĀK**

(Bāze (N) = respondenti,
kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi vai dāvana (summa Ls 5 vai vairāk)
- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi vai dāvana (summa līdz Ls 5)
- bija nepieciešams barterdarījums - apmaiņa pret citu pakalpojumu
- vajadzēja izmantot sakarus (draugus, paziņas u.tml.)
- lietu nokārtoju bez kādiem neoficiāliem maksājumiem vai pazīšanās

Vai Jums nācās izmantot kādu no uzskaitītajiem
paņēmieniem, lai nokārtotu šo jautājumu?
**JAUTĀJUMI, KURU KĀRTOŠANĀ NEOFICIĀLI
MAKSĀJUMI VAI PAZĪŠANĀS IZMANTOTI RETĀK**

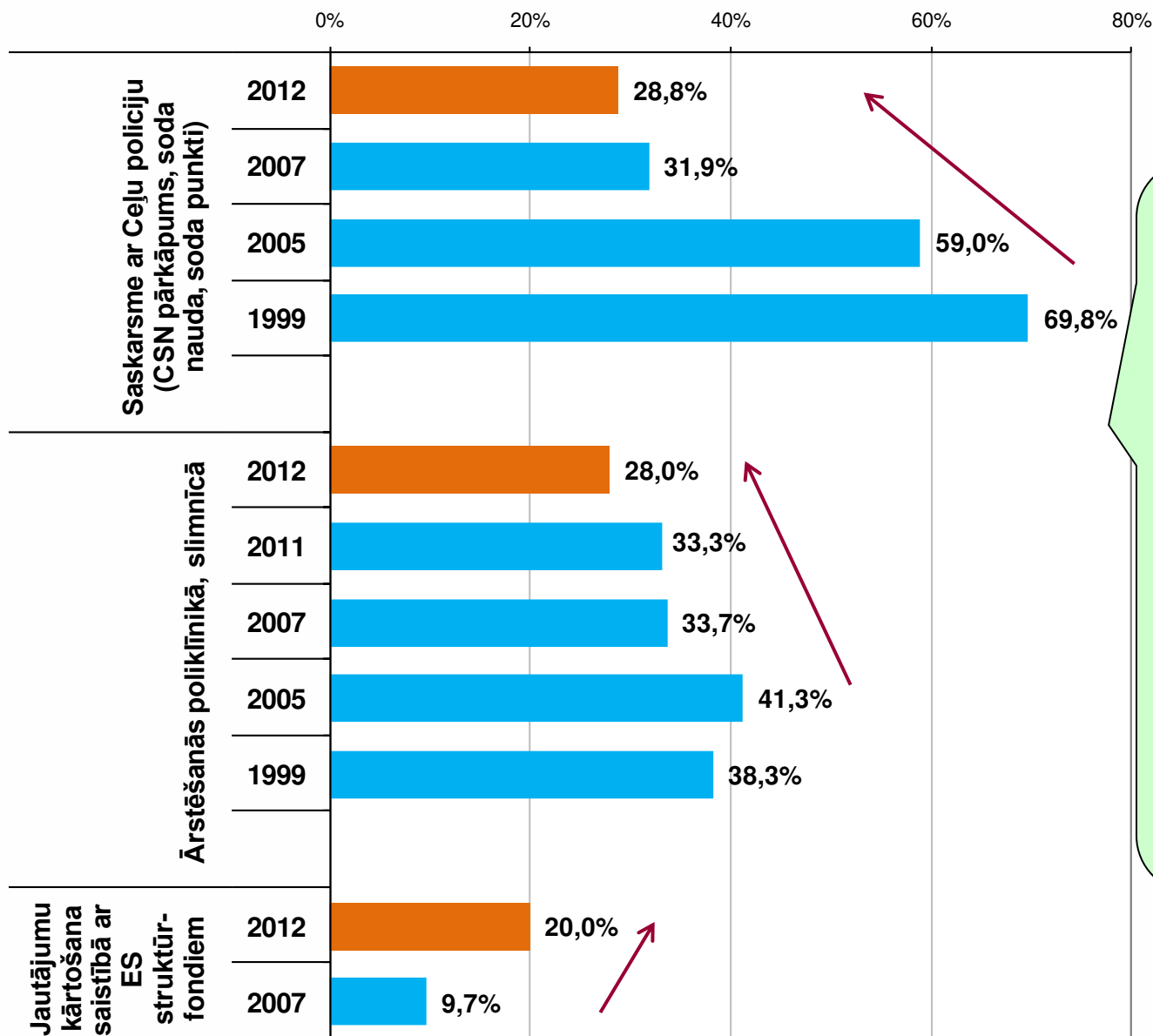
(Bāze (N) = respondenti,
kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi vai dāvana (summa Ls 5 vai vairāk)
- bija nepieciešami neoficiāli maksājumi vai dāvana (summa līdz Ls 5)
- bija nepieciešams barterdarījums - apmaiņa pret citu pakalpojumu
- vajadzēja izmantot sakarus (draugus, paziņas u.tml.)
- lietu nokārtoju bez kādiem neoficiāliem maksājumiem vai pazīšanās

Jautājumu kārtošana tiesā (N=62)	4,8%	1,6%		4,8%	90,3%
Autotransporta reģistrācija vai tehniskā apskate (CSDD) (N=381)	0,8%	0,8%	0,5%	5,5%	92,7%
Saskarsme ar Valsts policiju (lietu izskatīšana) (N=81)	1,2%			4,9%	93,8%
Iekārtošana skolā, bērnudārzā vai iestāšanās augstskolā (N=219)	0,5%	0,5%	0,9%	4,1%	94,1%
Jautājumu kārtošana VID (N=275)		1,1%		1,8%	97,1%
Pedalīšanās iepirkumos, lai iegūtu valsts vai pašvaldības pasūtījumu (N=36)			2,8%		97,2%
Darījumi muitā (imports, eksports, tranzīts) (N=39)				2,6%	97,4%
Pases apmaiņa vai iegūšana, uzturēšanās atļauju, izsaukumu kārtošana (N=233)	0,4%		0,4%	1,7%	97,9%

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS VAI PAZĪŠANOS (I)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

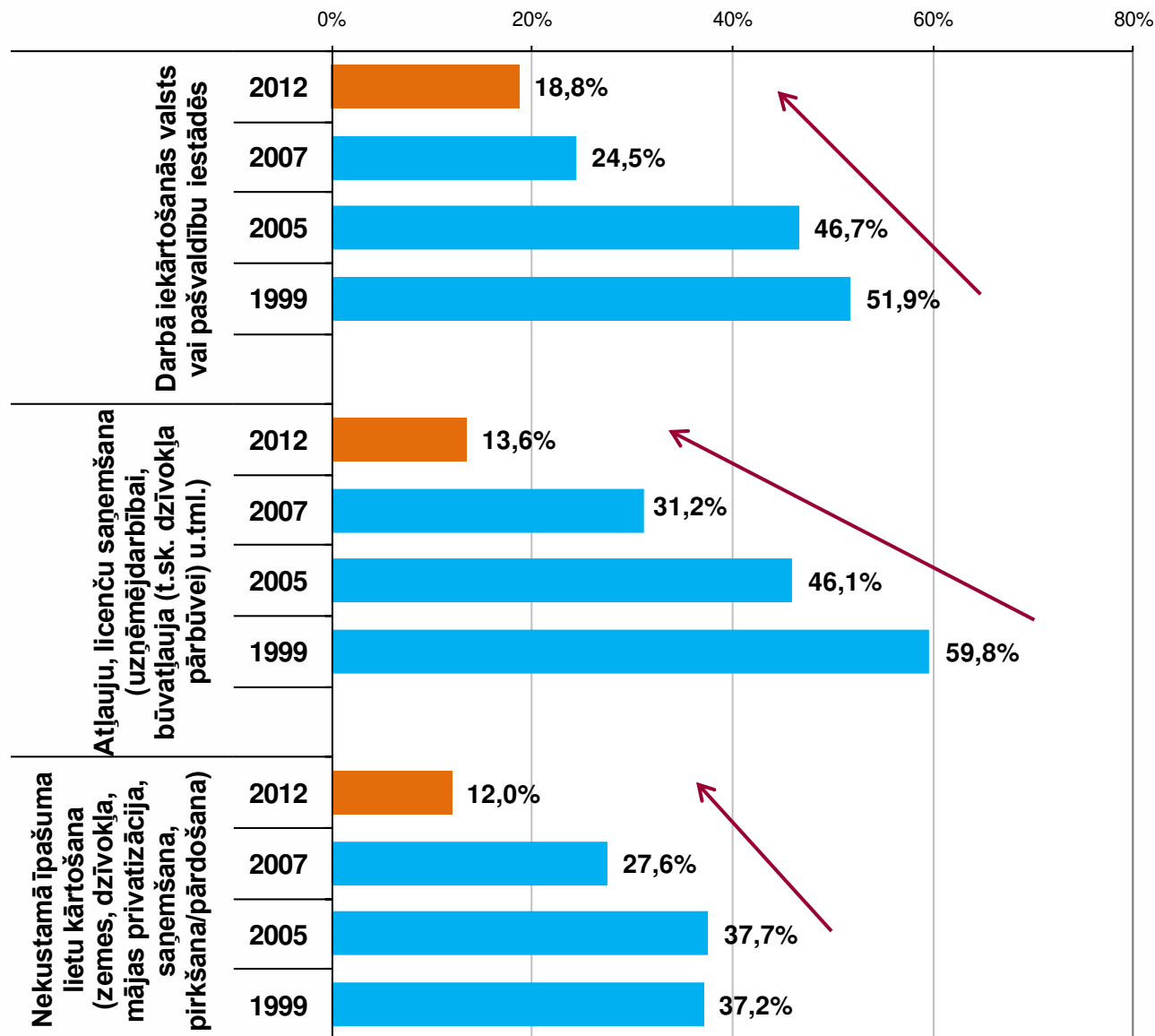

1999.g. – 2012.g. pētījumu rezultātu dinamika ļauj apgalvot, ka neoficiālo maksājumu, barterdarījumu vai pazīņu izmantošana kārtojot kādas lietas, Latvijā ir ievērojami mazinājusies.

Vienīgā pozīcija, kur kopš 2007.g. pieaudzis šādu darbību īpatsvars ir jautājumu kārtošana saistībā ar ES struktūrfondiem.

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJA KĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS VAI PAZĪŠANOS (II)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

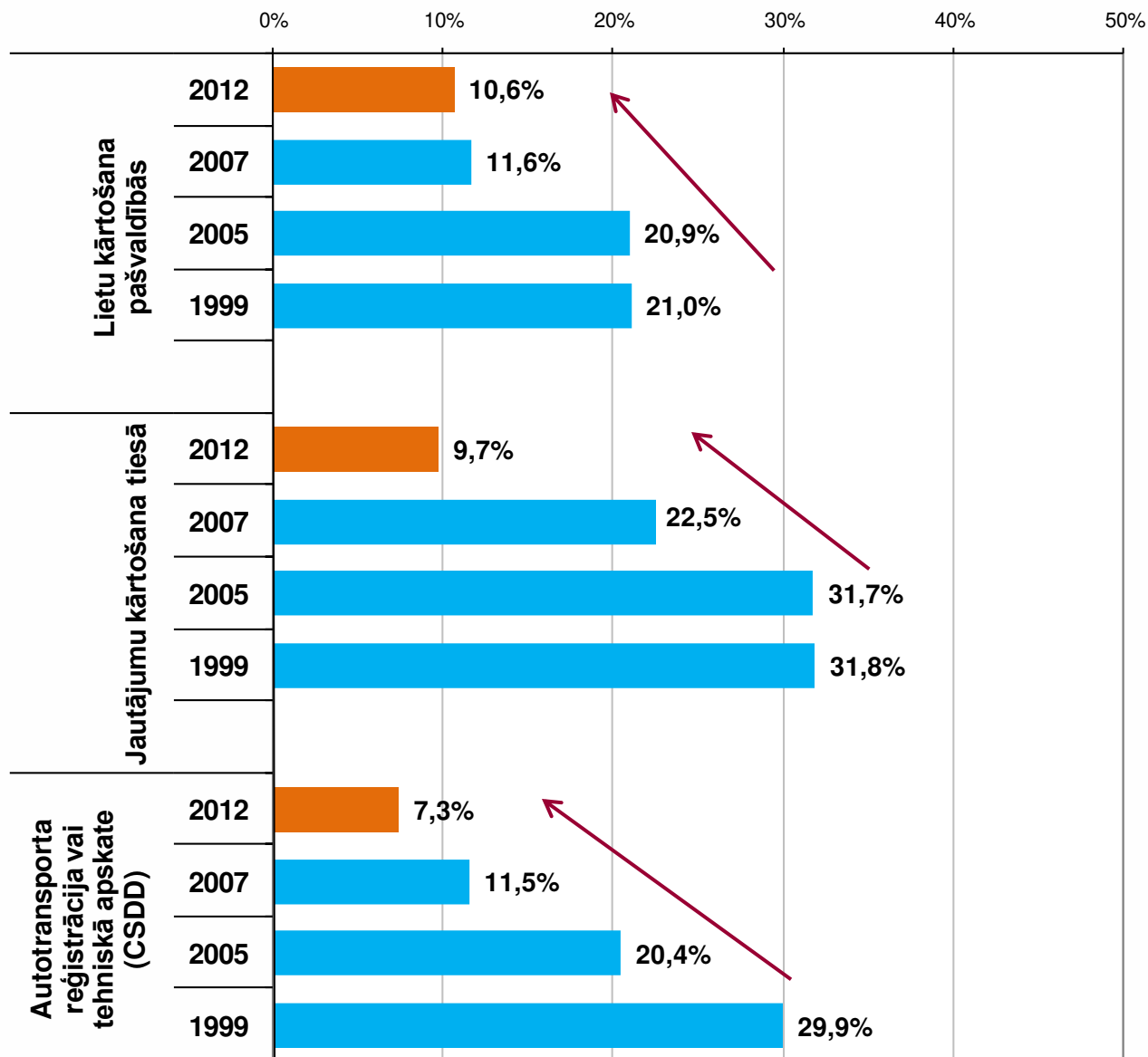

Visbiežāk (>15% gadījumu) pazīšanās, neoficiāli maksājumi vai barterdarījumi izmantoti kārtojot sekojošus jautājumus:

- ✓ Saskarsmē ar Ceļu policiju (CSN pārkāpums, soda nauda, soda punkti);
- ✓ Ārstēšanās poliklīnikā, slimnīcā;
- ✓ Jautājumu kārtošana saistībā ar Eiropas Savienības struktūrfondiem (finanšu līdzekļiem);
- ✓ Darbā iekārtošanās valsts vai pašvaldību iestādēs.

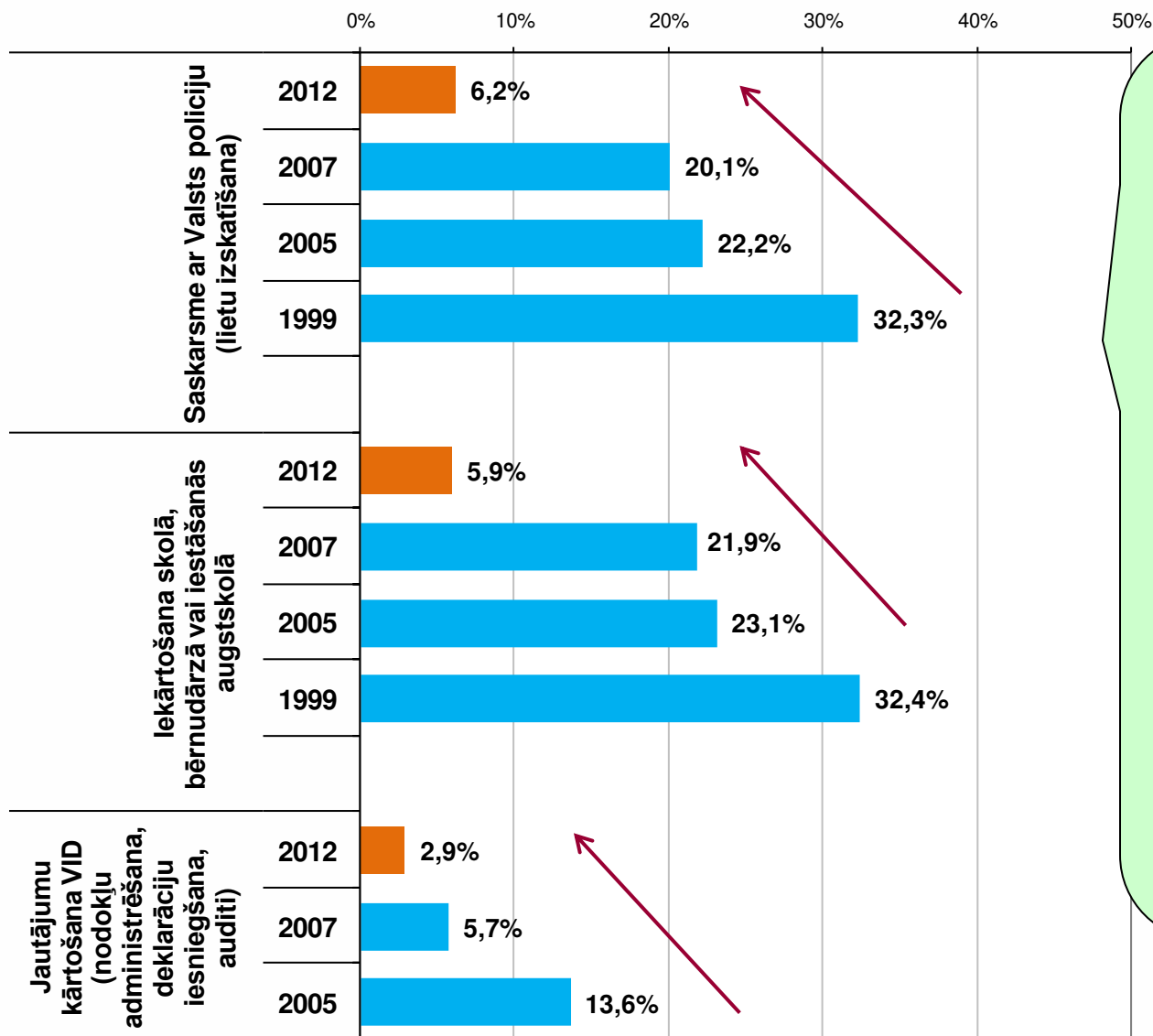
KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJA KĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS VAI PAZĪŠANOS (III)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJA KĀDUS NEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS VAI PAZĪŠANOS (IV)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

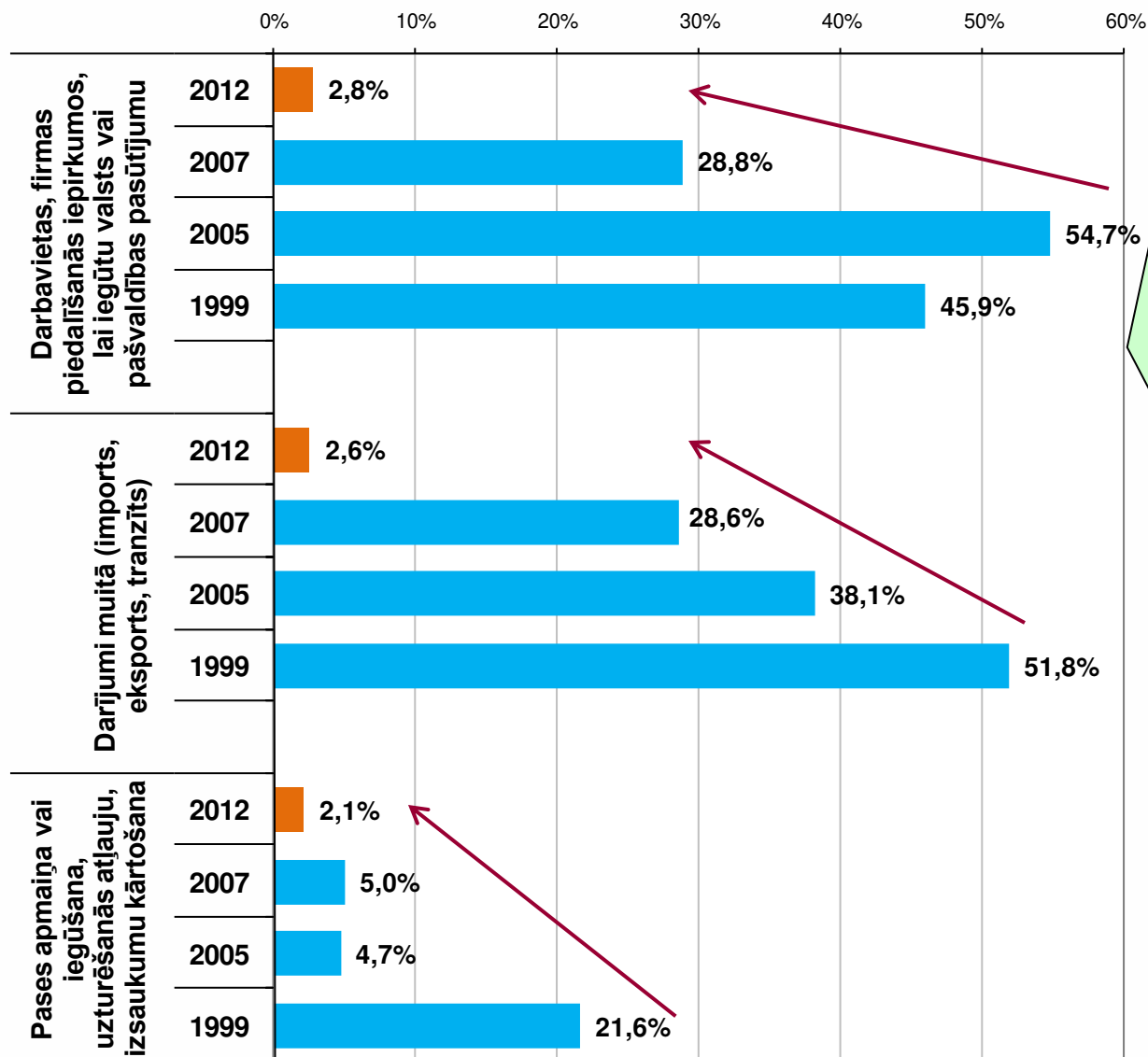

Salīdzinājumā ar 2007.g. pētījuma rezultātiem salīdzinoši lielākais neoficiālu darbību samazinājums, kārtojot lietas, vērojams sekojošās pozīcijās:

- ✓ Darījumi muitā (imports, eksports, tranzīts) (-26%);
- ✓ Darbavietas, firmas piedalīšanās iepirkumos, lai iegūtu valsts vai pašvaldības pasūtījumu (-26%);
- ✓ Atļauju, licenču saņemšana (uzņēmējdarbībai, būvatļauja (t.sk. dzīvokļa pārbūvei) u.tml.) (-17,6%);
- ✓ Iekārtošana skolā, bērnudārzā vai iestāšanās augstskolā (-16%);
- ✓ Nekustamā īpašuma lietu kārtošana (zemes, dzīvokļa, mājas privatizācija, saņemšana, pirkšana/pārdošana u.c.) (-15,6%).

KĀRTOJOT LIETU, IZMANTOJAKĀDUSNEOFICIĀLUS MAKSĀJUMUS VAI PAZĪŠANOS (IV)

(Bāze (N) = respondenti, kuri ir kārtājuši attiecīgo jautājumu)

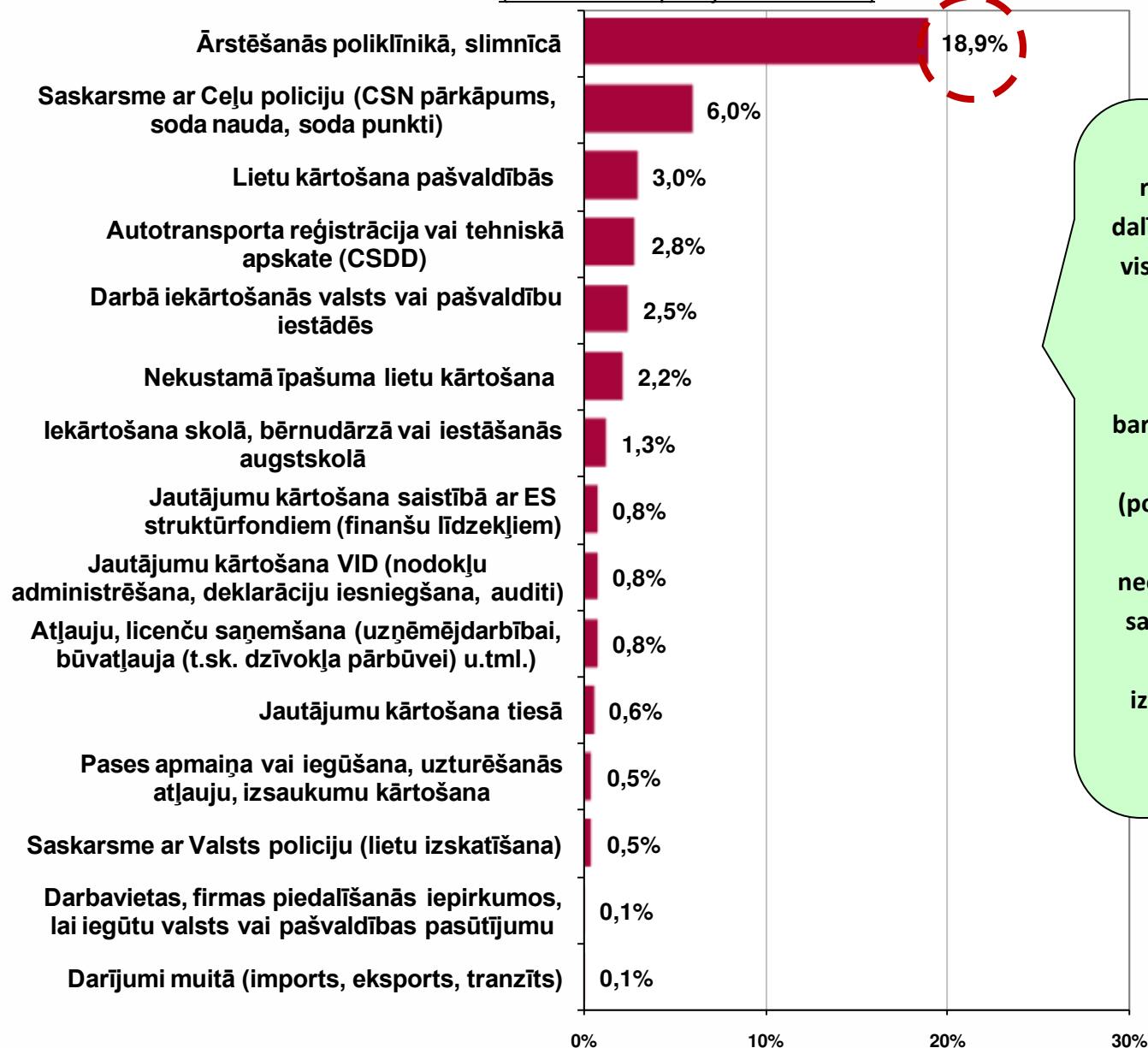

Visretāk (<5% gadījumu)
pazīšanās, neoficiāli
maksājumi vai
barterdarījumi izmantoti
kārtējot sekojošus
jautājumus:

- ✓ Pases apmaiņa vai iegūšana, uzturēšanās atļauju, izsaukumu kārtošana;
- ✓ Darījumi muitā (imports, eksports, tranzīts);
- ✓ Darbavietas, firmas piedalīšanās iepirkumos, lai iegūtu valsts vai pašvaldības pasūtījumu;
- ✓ Jautājumu kārtošana VID (nodokļu administrēšana, deklarāciju iesniegšana, auditi).

Pēdējo 2 gadu laikā, risinot attiecīgos jautājumus, izmantoja kādus neoficiālus maksājumus vai pazīšanos

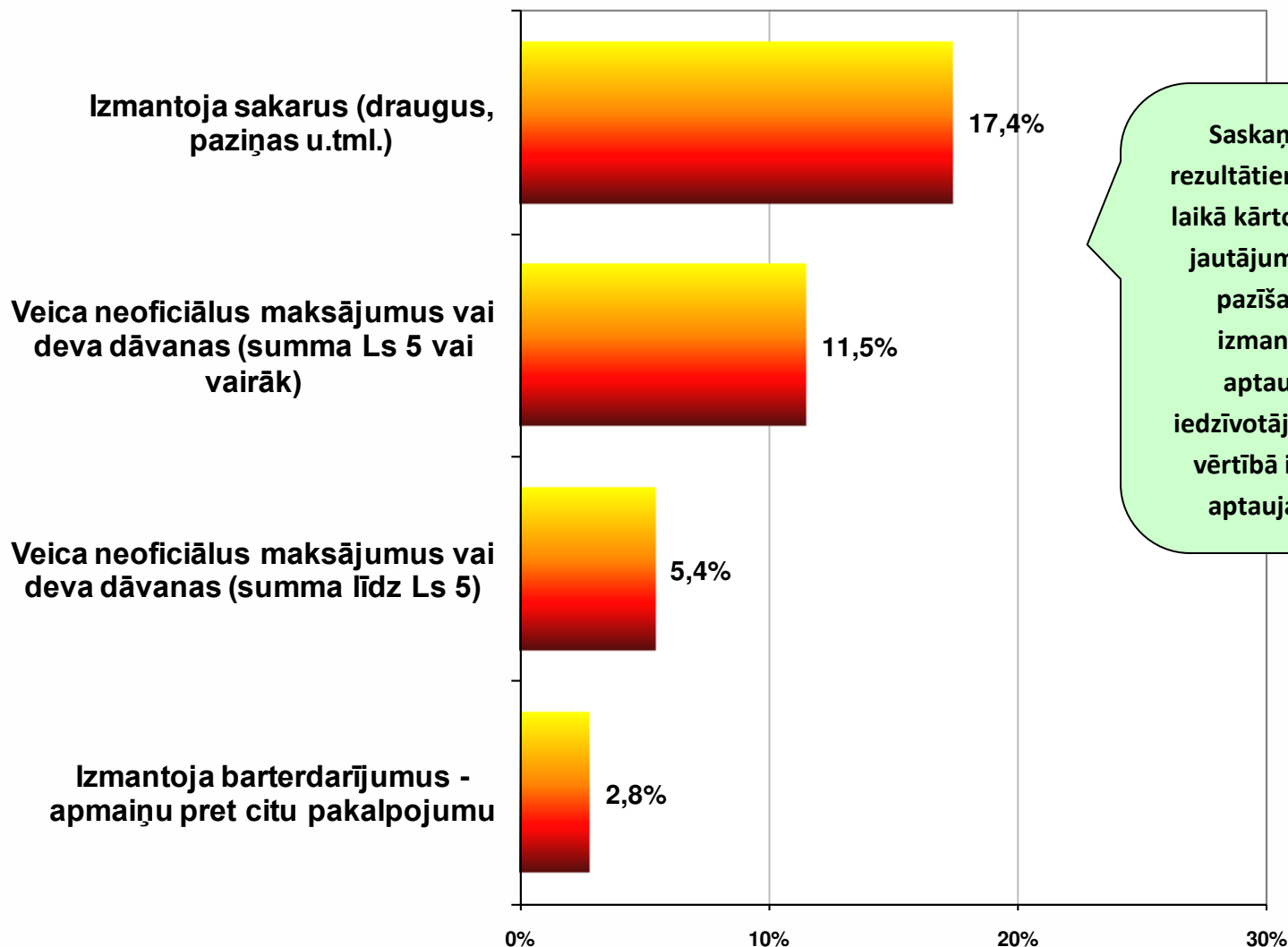
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

Aplūkojot pētījuma rezultātus visu aptaujas dalībnieku vidū, redzams, ka visvairāk aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (18,9%) pazīšanos, neoficiālus maksājumus vai barterdarījumus izmantojuši ārstēšanās nolūkos (poliklīnikās, slimnīcās). 6% aptaujas dalībnieku neoficiālas darbības veikuši saskarsmē ar ceļa policiju. Citiem mērķiem tās izmantojuši 3% un mazāk aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas, veica sekojošas darbības:

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki; N=1001)

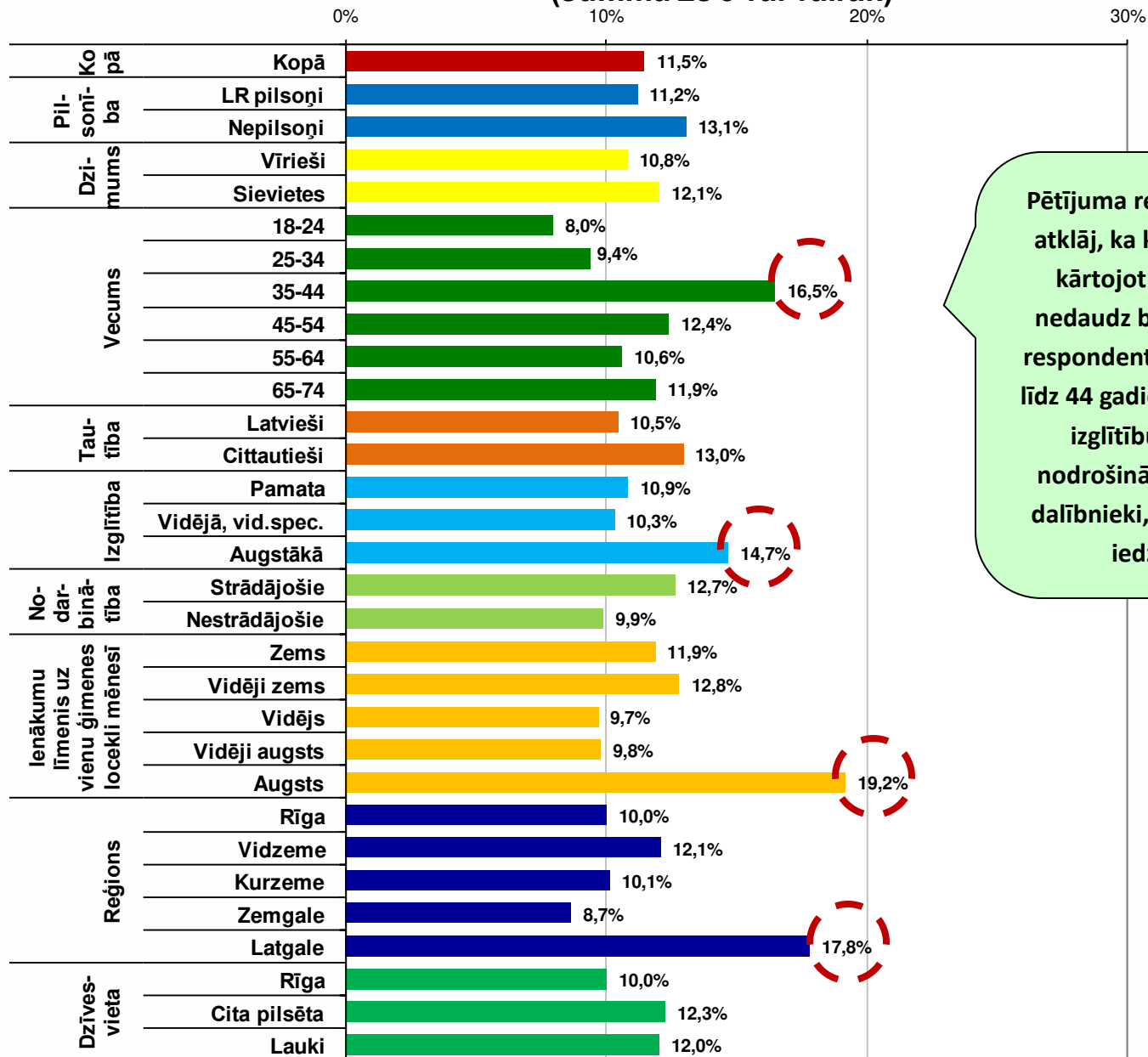

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem, pēdējo 2 gadu laikā kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas pazišanos/ sakarus izmantojuši 17,4% aptaujāto Latvijas iedzīvotāji. Kukuli virs 5 Ls vērtībā ir devuši 11,5% aptaujas dalībnieku.

Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas:

Veica neoficiālus maksājumus vai deva dāvanas

(summa Ls 5 vai vairāk)

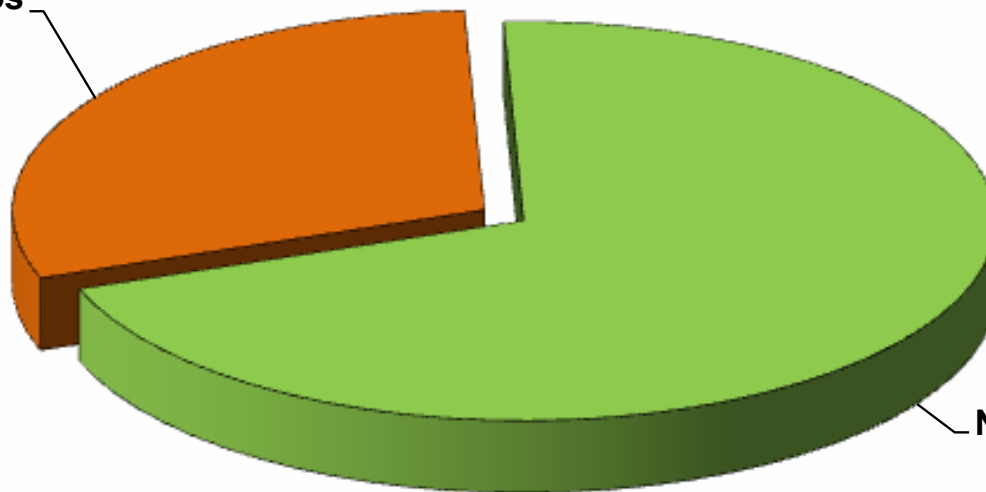
Pētījuma rezultātu analīze atklāj, ka kukuli virs 5 Ls, kārtojot kādas lietas, nedaudz biežāk ir devuši respondenti vecumā no 35 līdz 44 gadiem, ar augstāko izglītību, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, kā arī Latgales iedzīvotāji.

Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas ...

(Visi respondenti; N=1001)

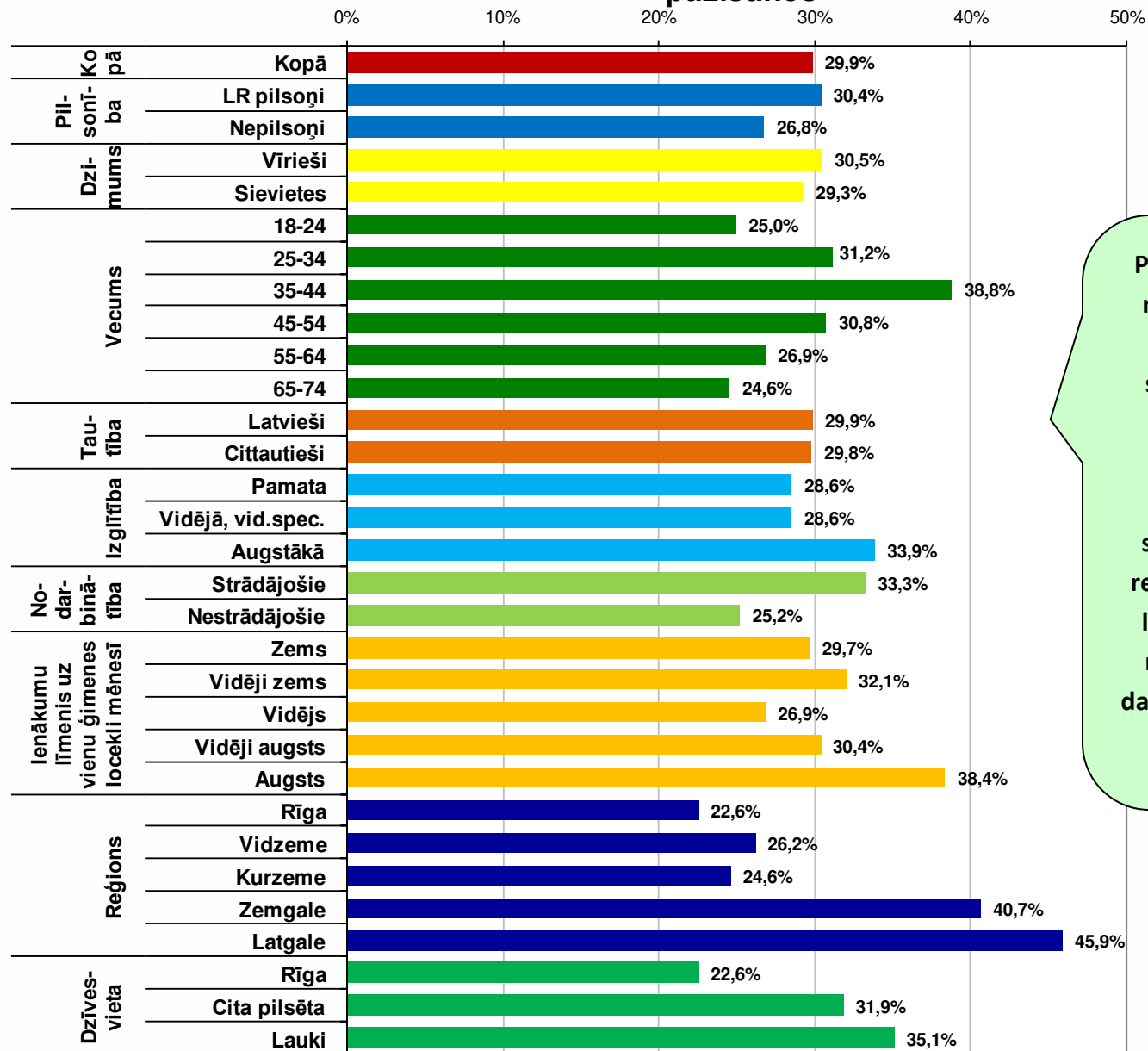
Izmantoja kādus
neoficiālus
maksājumus vai
pazīšanos
29,9%

Apkopojot rezultātus visās
aptaujas pozīcijās, iegūstam,
ka pēdējo 2 gadu laikā,
kārtojot kādas lietas/
jautājumus/ problēmas kādus
neoficiālus maksājumus,
barterdarījumus vai pazīšanos
ir izmantojuši 29,9%
aptaujātie Latvijas iedzīvotāji.

Nav izmantojuši
kādus
neoficiālus
maksājumus vai
pazīšanos
70,1%

**Pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/
problēmas, izmantoja kādus neoficiālus maksājumus vai
paziņanos**

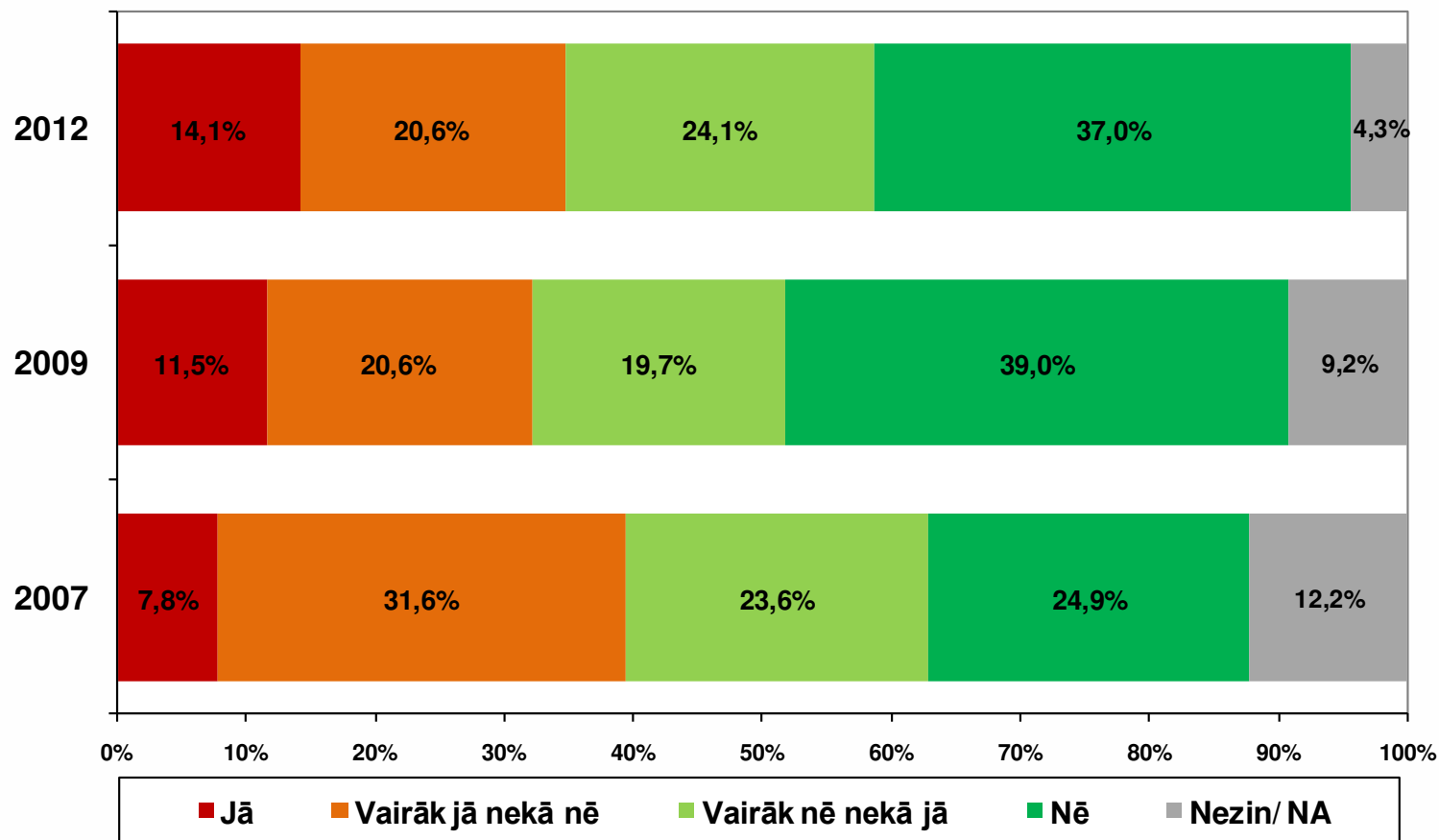
Pētījuma rezultātu analīze respondentu grupās, kas izveidotas pēc dažādām sociāli demogrāfiskajām pazīmēm, atklāj, ka neoficiālas darbības, kārtojot kādas lietas, salīdzinoši biežāk veikuši respondenti vecumā no 35 līdz 44 gadiem, finansiāli nodrošinātākie aptaujas dalībnieki, kā arī Latgales un Zemgales iedzīvotāji.

6. Attieksme pret kukuļdošanu.

6.1. Gatavība dot kukuli.

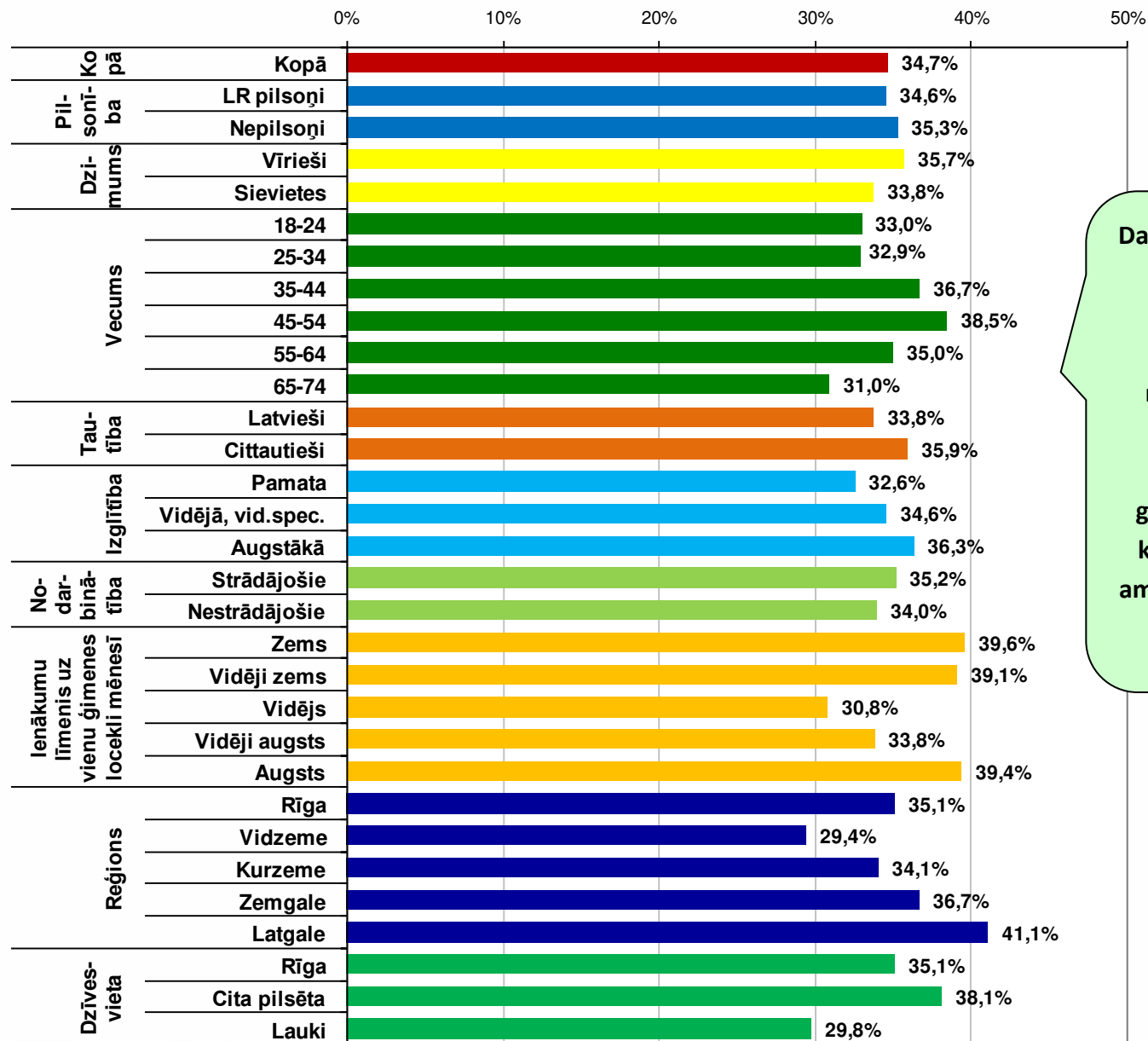
Vai Jūs personiski esat gatavs dot kukuli valsts amatpersonai, ja tas būtu būtiski Jūsu vai Jūsu radnieku interesēs un problēma tiktu atrisināta?

(Bāze = visi respondenti)

Kukuļa došanas iespēju kādai valsts amatpersonai pieļāva nedaudz vairāk par trešdaļu (34,7%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Salīdzinājumā ar 2007.g. rezultātiem, nedaudz pieaudzis ir gan to respondentu skaits, kas pieļāva iespēju dot kukuli, gan arī to aptaujas dalībnieku skaits, kuri to noraidīja.

**Ir gatavs (jā + vairāk jā nekā nē) dot kukuli valsts
amatpersonai, ja tas būtu būtiski respondentam vai viņa
radnieku interesēs, lai problēma tiktu atrisināta**

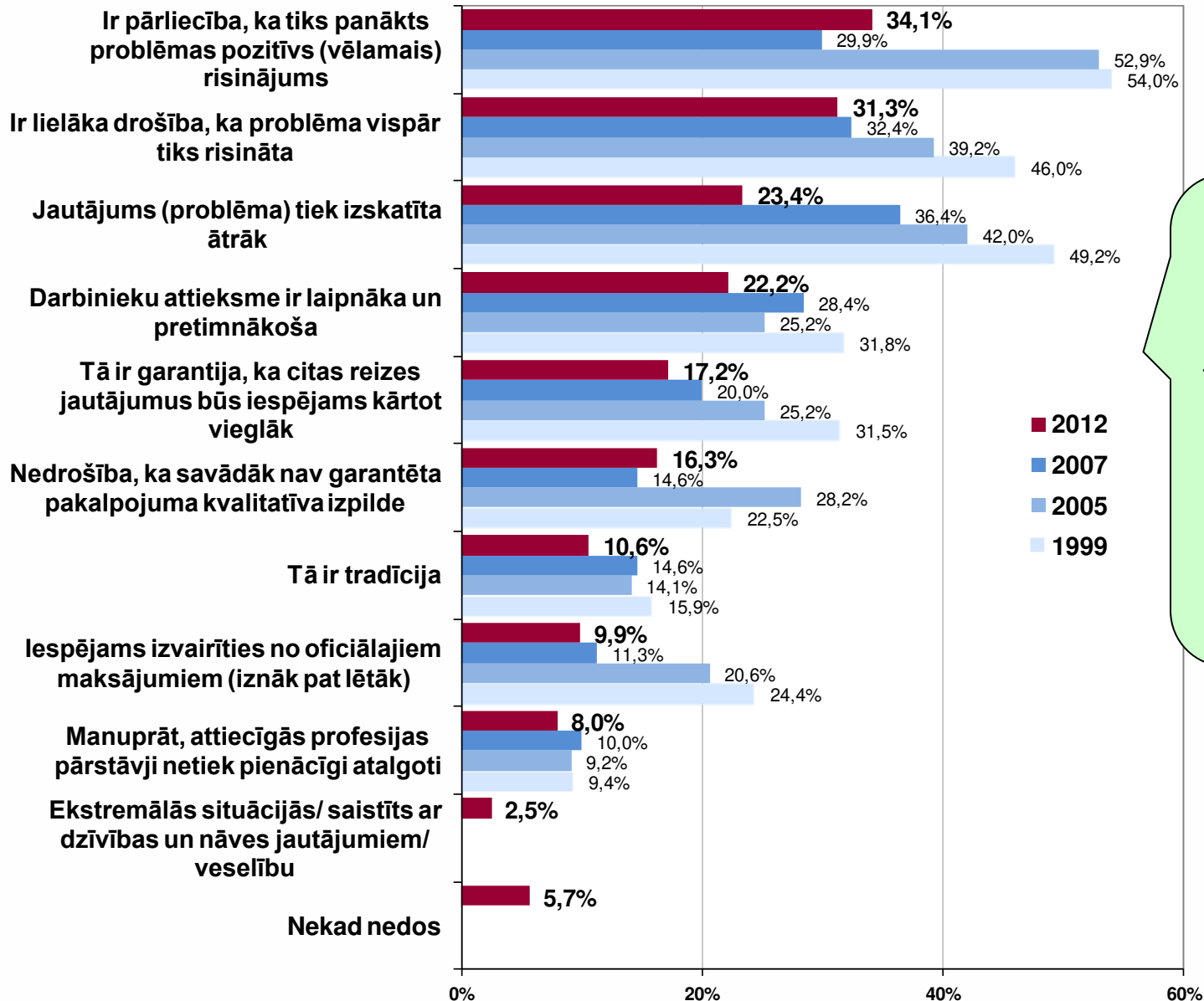

Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti neatklāj kādas būtiskas atšķirības. Visās grupās iespēju dot kukuli kādai valsts amatpersonai pieļāva 30% - 40% respondentu.

*6.2. Iemesli,
kuru dēļ varētu dot kukuli.*

Lūdzu, norādiet iemeslus, kuru dēļ Jūs personiski varētu izšķirties dot kukuli kādai valsts amatpersonai

(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

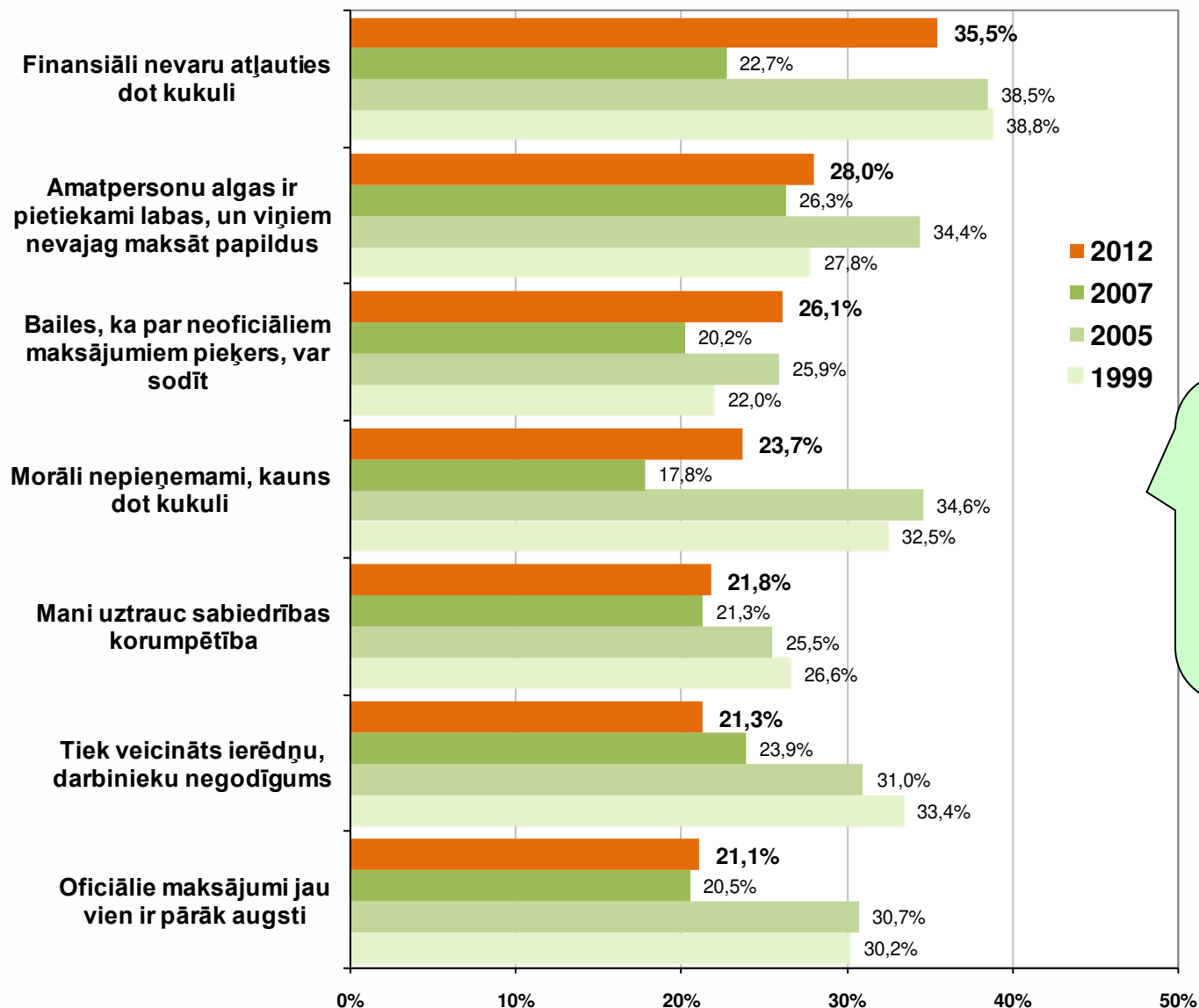

Nozīmīgākie iemesli, kāpēc iedzīvotāji varētu izšķirties dot kukuli valsts amatpersonai ir tie paši, kas iepriekšējās aptaujās – pārliecība, ka problēma vispār tiks risināta, tā tiks risināta ātrāk, darbinieki būs pretimnākošāki un tiks panākts pozitīvs risinājums.

*6.3. Barjeras,
kas varētu atturēt dot kukuli.*

Lūdzu, norādiet, kas Jūs personiski varētu atturēt dot kukuli valsts vai pašvaldības institūcijas valsts amatpersonai

BIEŽĀK MINĒTIE FAKTORI
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

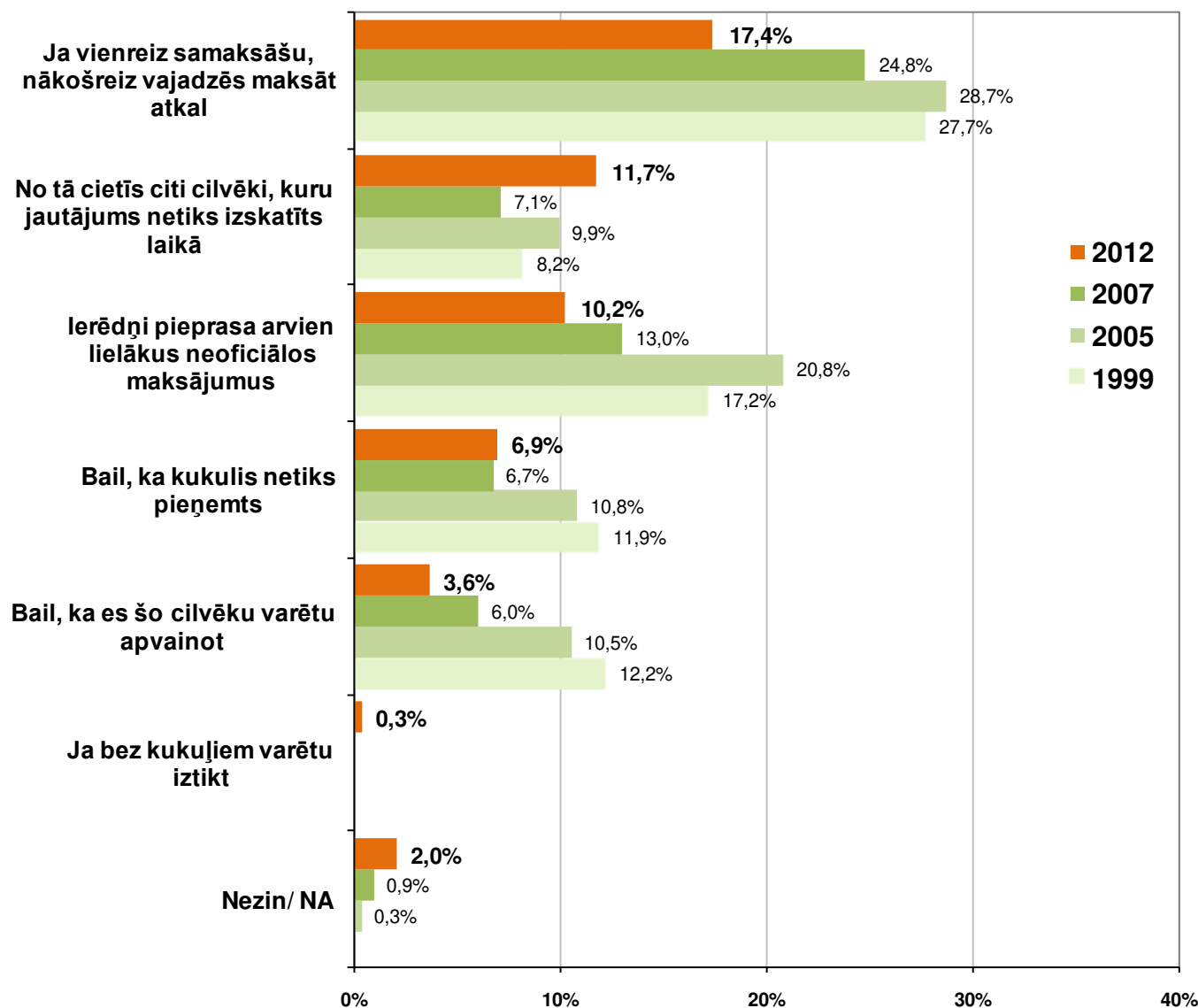

Nozīmīgākās barjeras, kas varētu atturēt dot kukuli – tas ir dārgi, morāli nepieņemami, kā arī bailes tikt pieķertam kukuļdošanā.

Lūdzu, norādiet, kas Jūs personiski varētu atturēt dot kukuli valsts vai pašvaldības institūcijas valsts amatpersonai

RETĀK MINĒTIE FAKTORI

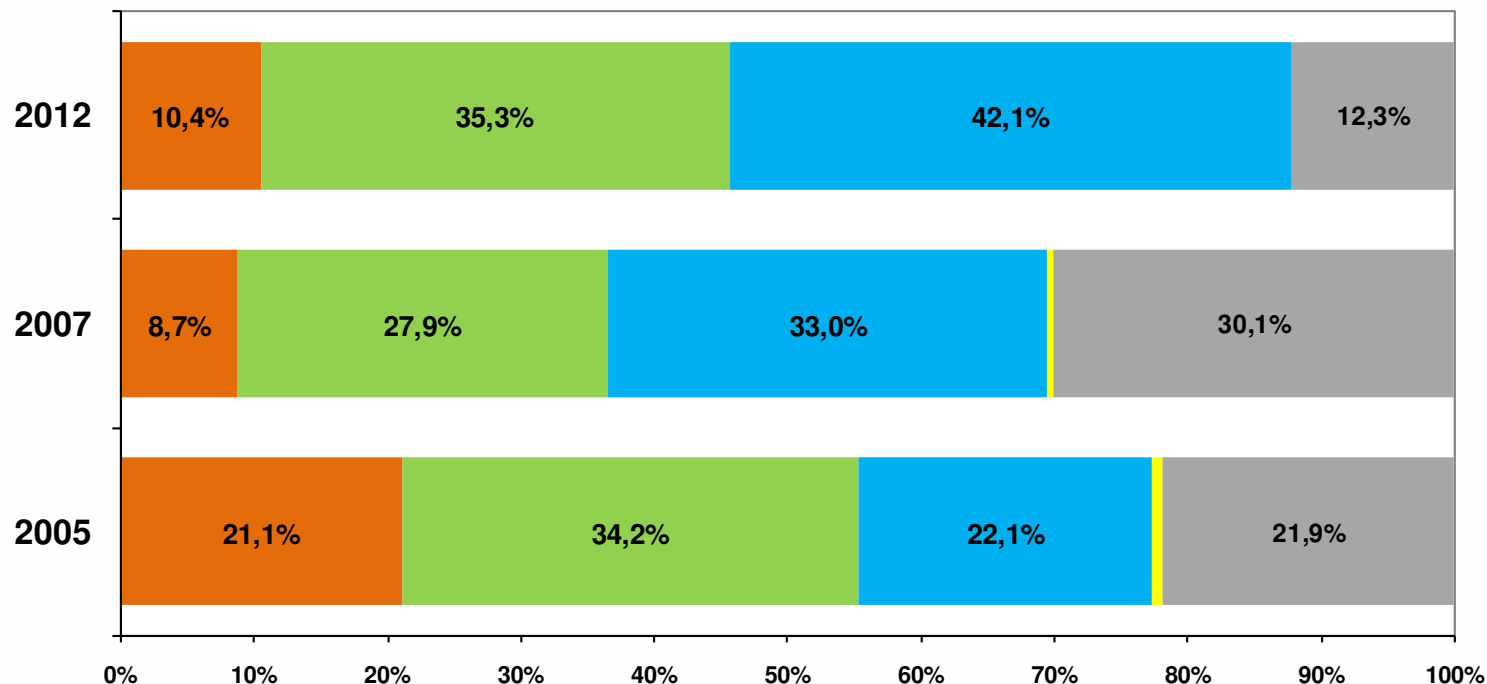
(Bāze = visi aptaujas dalībnieki)

6.4. Gatavība ziņot par korupcijas gadījumiem.

Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem, Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?

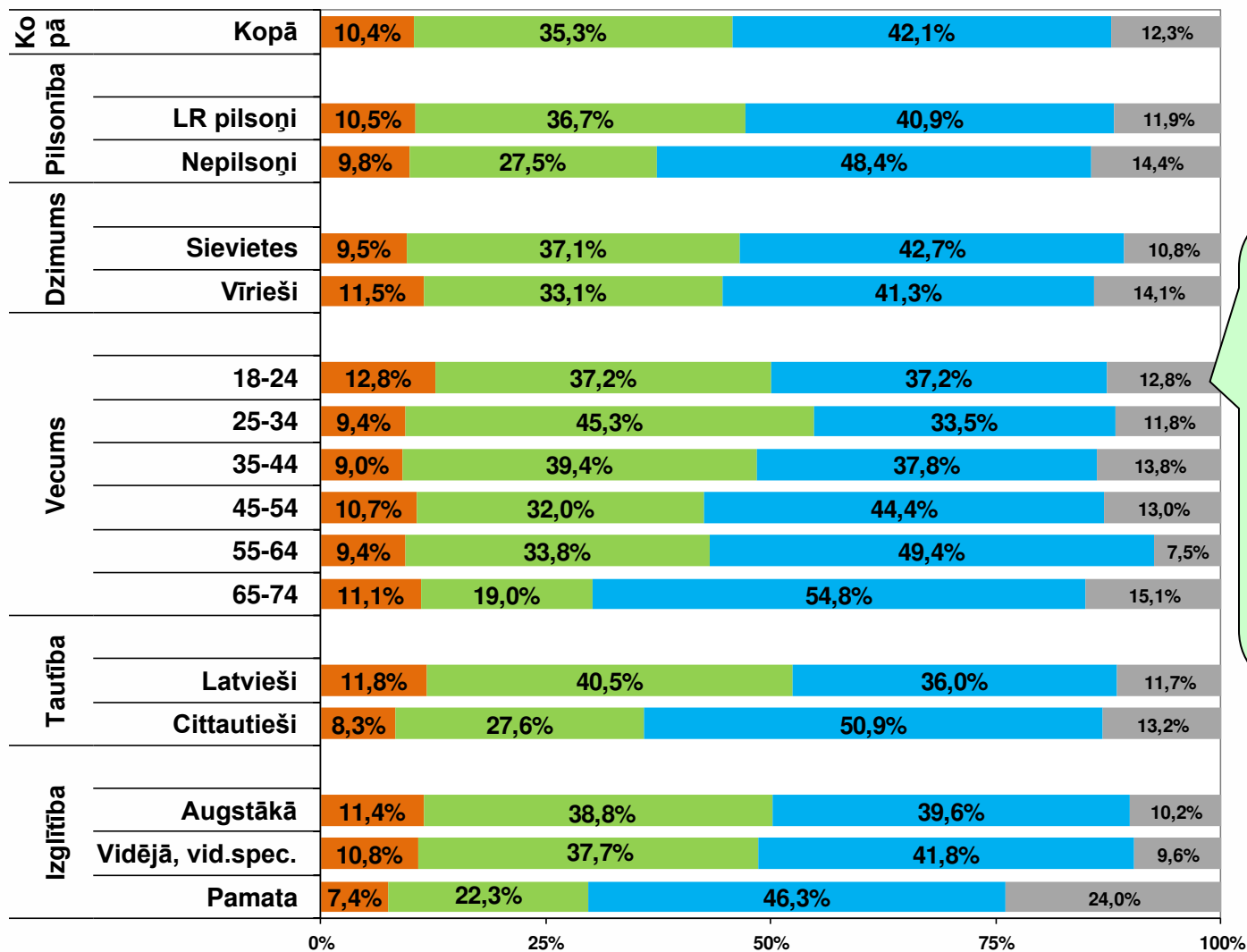
(Bāze = visi respondenti)

- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti (t.i., norādot datus par sevi (ne anonīmi))
- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem, bet tikai anonīmi
- Neesmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem vispār
- Cita atbilde
- Grūti pateikt / NA

Par korupcijas gadījumiem gatavi ziņot, atklāti vai anonīmi, ir gandrīz puse (45,7%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Noraidošu attieksmi pauda nedaudz mazāks (42,1%) aptaujas dalībnieku skaits. Salīdzinājumā ar 2007.g. rezultātiem, nedaudz pieaudzis ir gan to respondentu skaits, kas pieļāva iespēju ziņot par korupciju, gan arī to aptaujas dalībnieku skaits, kuri to noraidīja.

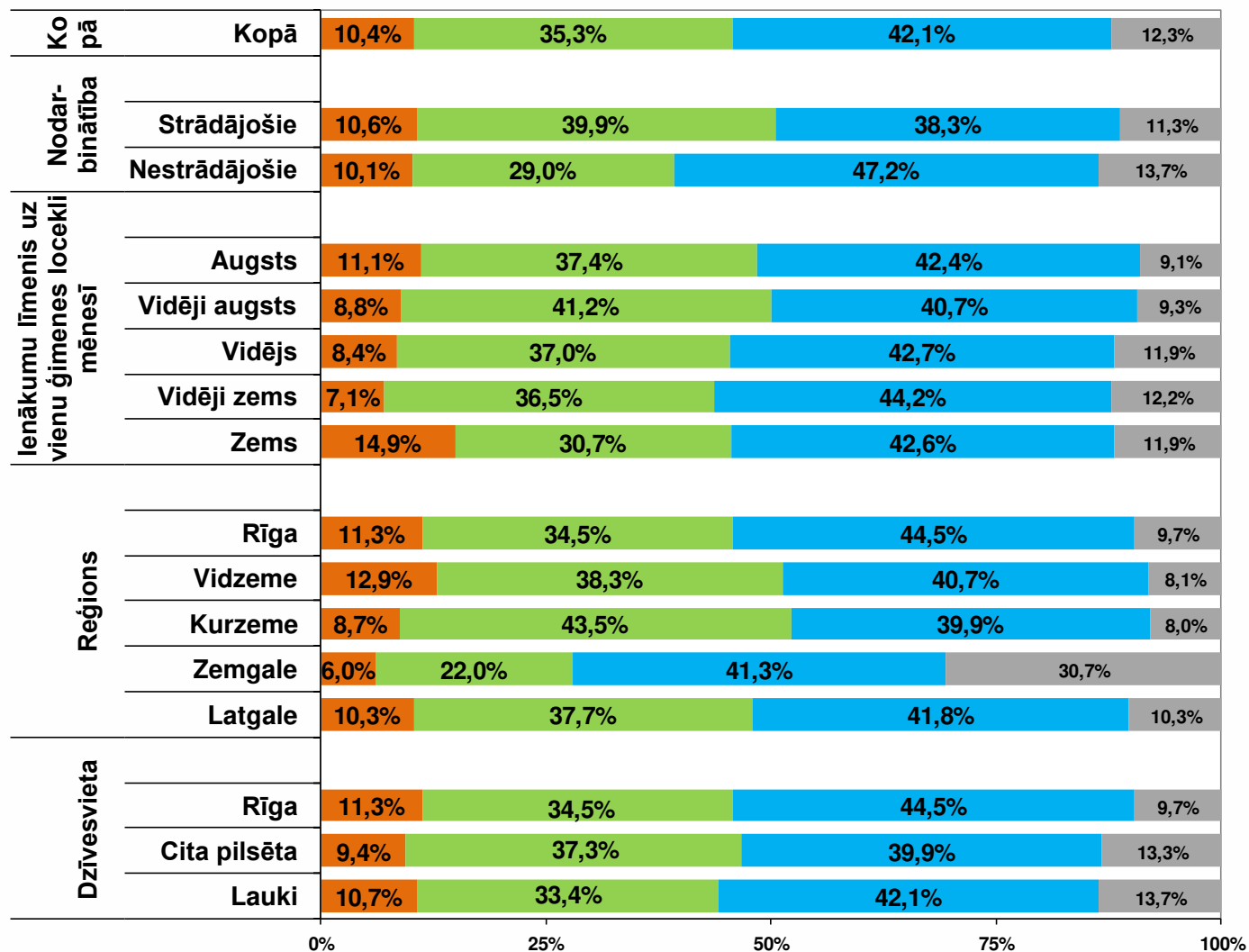
**Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem,
Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?**
(Visi respondenti; N=1001)

Dažādās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās iegūtie rezultāti atklāj, ka par korupcijas gadījumiem biežāk gatavi būtu ziņot respondenti vecumā līdz 44 gadiem, latvieši, aptaujas dalībnieki ar augstāko izglītību, strādājošie.

- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti (t.i., norādot datus par sevi (ne anonīmi))
- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem, bet tikai anonīmi
- Neesmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem vispār
- Grūti pateikt / NA

Vai, saskaroties ar korupcijas gadījumiem,
Jūs būtu gatavs ziņot par tiem?
(Visi respondenti; N=1001)

- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem atklāti (t.i., norādot datus par sevi (ne anonīmi))
- Esmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem, bet tikai anonīmi
- Neesmu gatavs ziņot par korupcijas gadījumiem vispār
- Grūti pateikt / NA